

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

HISTORIE NEZVĚSTIC

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Sandra Šilhánková

Učitelství pro 2. stupeň ZŠ, obor ČJ-Dě-Ov

Vedoucí práce: Mgr. Eva Mušková, Ph.D.

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 12. dubna 2013

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala za vedení diplomové práce Mgr. Evě Muškové, Ph.D.

Obsah

1	Úvod	6
2	Obecná charakteristika Nezvěstic	8
2.1	Poloha Nezvěstic.....	8
2.2	Znak a vlajka obce	9
3	Místní pověsti	10
3.1	O původu jména Nezvěstice	10
3.2	Lidová vyprávění	10
3.2.1	Tajná chodba Pod Zámečkem.....	11
3.2.2	Poklad Pod Skokem.....	11
3.2.3	Olešenský poklad.....	12
4	Z nejstarší historie Nezvěstic	13
4.1	Osídlení krajiny kolem Nezvěstic.....	13
4.2	Od prvních písemných pramenů o vzniku obce k jejím posledním držitelům	14
4.3	Olešná	16
5	Nejstarší památky	18
5.1	Tvrz Nezvěstice	18
5.2	Kostel Všech svatých.....	19
6	Vývoj Nezvěstic v 19. století	22
6.1	Počátky výrobních podniků	22
6.2	Rozvoj komunikací.....	24
7	Rozvoj vzdělávání a zájmových zařízení na přelomu 19. a 20. století	26
7.1	Základní škola.....	26
7.2	Spolky	27
8	Kulturní vývoj Nezvěstic ve 20. století	30
8.1	Kulturní činnost	30
8.2	Tradice, oslavy a místní zvyky	31
9	První světová válka	35
9.1	Odraz války v obci Nezvěstice	35
9.2	Vliv války na hospodářství obce.....	37
10	Meziválečné období	40
10.1	Nezvěstice po vzniku Československé republiky s následky první světové války...	40

10.2	Stavební rozvoj obce po parcelaci velkostatků.....	42
10.3	Předzvěst druhé světové války.....	44
11	Druhá světová válka	46
11.1	Vliv německé okupace a válečných událostí na Nezvěstice.....	46
11.2	Přímý útlak nezvěstických obyvatel a válečné ohrožení	48
12	Budování lepších zítřků všeho pracujícího lidu aneb v režii KSČ	53
12.1	Směřování k únorovému převratu a vítězství KSČ	53
12.2	Nezvěstice v období socialismu.....	55
13	Život v Nezvěsticích od r. 1990 do současnosti	59
14	Závěr	63
15	Summary	64
16	Seznam pramenů a literatury	65
17	Seznam příloh	71

Přílohy

1 Úvod

Nezvěsticím jsem věnovala již svoji bakalářskou práci a rozhodla jsem se jimi zabývat i v magisterském studiu. Jedná se totiž o obec, ve které žiji od narození a je s ní spjat celý můj život. Většina lidí zná své rodné místo kousek po kousku, zná významná místa i mnohá zákoutí, ale ne vždy tuší, jaká historie se k nim pojí. Poznat důkladněji místo svého bydliště s jeho významnými okamžiky i rodáky bylo proto pro mne velmi lákavé. Napsat diplomovou práci na téma „Historie Nezvěstic“ jsem se rozhodla také proto, že téma není až na útlou brožuru „*Nezvěstice 1350-2000 : pohled do historie a současnosti obce*“ zpracované. Podat ucelený pohled na vývoj a dějiny obce od úplných počátků až do současnosti na pozadí dějin našeho státu se tak stalo mým cílem. Ve své práci se snažím zachytit nejen odraz českých dějin v Nezvěsticích, ale snažím se zaznamenat i události, které mají čistě souvislost jen s obcí Nezvěstice, jsou pro obec důležité a určují tak její ráz.

Samotný text diplomové práce je rozdělen do třinácti kapitol, ve kterých se snažím přiblížit vývoj obce v chronologickém sledu. Po obecné charakteristice Nezvěstic, v níž představuji i znak a vlajku obce, zařazuji kapitolu věnovanou místním pověstem. Poté již začínám popisem osídlení krajiny kolem Nezvěstic v době bronzové a pokračuji od prvních písemných pramenů o vzniku obce k jejím posledním držitelům. V první části doplňuji i kapitolu věnovanou dvěma nejstarším památkám Nezvěstic. V následujících třech kapitolách zachycuji stavební rozvoj, vznik výrobních podniků, vzdělávací a kulturní činnost včetně spolkového života a místních tradic. V pomyslné druhé části práce jsou kapitoly rozděleny vlivem národního i celosvětového vývoje zasahujícího do dění obce na první světovou válku, meziválečné období, druhou světovou válku, komunistickou éru a vývoj od r. 1990 do současnosti. V úplném závěru je diplomová práce doplněna obrazovými přílohami.

Stěžejním pramenem pro tuto práci se staly „*Kroniky obce Nezvěstic*“, které jsou doplněny i spoustou zajímavých ilustrací a fotografií. Kroniky jsou uloženy ve Státním okresním archivu Plzeň-jih v Blovicích, v obci jsou navíc dostupné i v elektronické podobě. Jejich záznamy jsou vedeny poměrně pečlivě a přehledně, čemuž napomáhá i skutečnost, že se v zápisech nestřídalo příliš kronikářů. První čtyři díly sepisoval až na krátké zastoupení František Uher, rodák z Milevska, který od r. 1907 učil na nezvěstické škole. František Uher vedl záznamy od založení první kroniky v r. 1925 až do r. 1968, kdy ho v jeho téměř devadesáti letech vystřídala Alena Vainfurtová, taktéž učitelka, později i ředitelka místní základní školy. Tato kronikářka dovedla záznamy o Nezvěsticích až do konce sedmého

dílu, který končí r. 2005. V osmém dílu kroniky, který obsahuje nejnovější záznamy, převzala zápisy další členka pedagogického sboru ZŠ Nezvěstice.

K nejstarším dějinám obce jsem vycházela z velké části z literatury, kterou jsem se snažila doplnit prameny jako např. berní rulou, registry desátků či kronikami. K tomuto období spjatému především s jednou z nejstarších památek Nezvěstic – tvrzí – jsem čerpala také z korespondence adresované mému příteli. V těchto jednacích dopisech se příslušná místa jako např. Národní památkový ústav či Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích vyjadřují ke stavbě rodinného domu v těsné blízkosti tvrziště, přičemž dokládají starobylost tvrze, popisují její historii, vzhled a současný stav. Také jsem použila zprávu o návrhu úprav tvrze od Ing. arch. Jana Soukupa zabývajícím se záchranou historických památek v západních Čechách. Archivní fond obce Nezvěstice uložený ve Státním okresním archivu Plzně-jihu se sídlem v Blovicích obsahuje události z let 1841-1945. Čerpala jsem z něj z nájemních smluv a záležitostí týkajících se druhé světové války. Vybrané události jsem doplnila i ze školních kronik, jichž je stejný počet jako obecních, tedy sedm. Kroniky Základní školy Nezvěstice založené r. 1903 obsahují také cenné informace, jelikož jsou v nich zaznamenány nejen události týkající se školy, ale jsou zde i zápisy s přesahem do dění v obci.

V oblasti literatury jsem se snažila shromáždit také co nejvíce informací. V práci jsem tak použila např. dvoudílnou publikaci Václava Davídka „*Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska*“, „*Popis okresu bílovického*“ od Františka Faktora či „*Soupis železných hutí a hamrů v Čechách v období feudalismu*“ Gustava Hofmanna. Vycházela jsem také z publikace Františka Palackého „*Popis království českého*“ (zkrácený název), „*Čechy*“ od F. A. Borovského a již zmíněné brožury vydané Obecním úřadem Nezvěstice, kterou sepsala bývalá kronikářka Alena Vainfurtová k 650. výročí obce. K době bronzové jsem objevila článek Františka Raušara, zakladatele blovického muzea, učitele a ředitele měšťanských škol v Blovicích, spisovatele a vlastivědného pracovníka, ve sborníku „*Plzeňsko : list pro vlastivědu západních Čech*“. Především k nejnovějším událostem v obci jsem čerpala také z internetových zdrojů, převážně z oficiálních stránek obce Nezvěstice.

2 Obecná charakteristika Nezvěstic

2.1 Poloha Nezvěstic

Nezvěstice, spadající do okresu Plzeň – město, se rozkládají asi patnáct kilometrů jižně od Plzně a šest kilometrů severně od Blovic. Na jižním Plzeňsku patří k nejstarším obcím v této oblasti. Leží pod výběžky lesnatých Brd při soutoku řeky Úslavy s vodami potoka Bradavy a Olešenského potoka v nadmořské výšce 375 m.¹ Mezi nejbližší vesnice v okolí patří na severní straně Šťáhlavy a Šťáhlavice, na východě Milínov, Vlkov či Spálené Poříčí, od jihu se nejbližší nalézají Žákava a Zdemyslice a na západní straně leží Želčany, Chválenice a Nezavětice. Samotné Nezvěstice se skládají ze tří částí – Varty, nazývané také Malá Strana, Olešné a středu obce.

Nezvěstice se nalézají v členitém terénu. Směrem na severovýchod se vypíná nad obcí vrch Varta, jehož pojmenování přejala i část obce nacházející se v této oblasti. Už z názvu Varta je patrné, že měl již od počátků obce velký význam, jelikož je z něj pěkný výhled do okolí. Vrch totiž plnil funkci strážště, odkud měli lidé přehled o dění v bradavském a úslavském údolí. V západní části obce se nachází Olešná, v současné době jedna z částí obce, jež se v počátcích vyvíjela jako samostatná osada náležící k Nezvěsticím. Jádro nejstaršího osídlení Nezvěstic vznikalo kolem dominujícího kostela Všech svatých v centru obce a kolem tvrze, z které jsou však dodnes zachovány jen náznaky. Rozrůstající se obec čítá v současné době zhruba čtrnáct set padesát obyvatel.²

Dle záznamu v místní kronice se praví o poloze Nezvěstic následující: „*Nejkrásnější přístup k Nezvěsticům je od sousední obce Žákavy za letního času po květnatém koberci lučným. Lukami plyne tu tiše ve vrbínách a olšínách skrytá Úslava. S ní spojuje se potůček Strážovický sbírající vody od Strážovic, Chouzov, Želčan, Chválenic a Volešné. Od východu z lesů brdských spěchá sem prudká bystřina Bradava či Bradlava, odvádějící vody celého Spáleno-Poříčska, která je obávána pro své náhlé záplavy. Mlýnská strouha odvádí vody Úslavy od jezu v Žákavě a vody Bradavy od jezu v Chrástce a dodává hybnou sílu mlýnu nezvěstického. Nad zelenou rovinou, jíž vody plynou, je obec naše malebně rozložena.*“³

---

¹ Nezvěstice – obecná charakteristika [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-10-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp>>.

² *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 11-13.

³ Tamtéž, s. 11.

2.2 Znak a vlajka obce

Vlastním znakem a vlajkou se mohou Nezvěstice pyšnit od r. 2010, kdy byly obci uděleny předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Tomu předcházelo schválení znaku samotnou obcí koncem r. 2009, přičemž bylo navrženo osm variant, které byly postupně upravovány. Daných osm znaků bylo zveřejněno, aby se k nim mohli vyjadřovat místní občané. Ústředním motivem znaků se stal kostel, řeka, mosty, mlýn či tři lipové listy. Závěrečně vybraný a upravený znak Nezvěstic má tu tuto podobu – v modrém štítě se nachází stříbrný kvádrovaný most se dvěma oblouky a nad ním zlatý lipový trojlíst (viz příloha č. 1).⁴

Co se týče symboliky znaku, byly navrženy lipové lístky proto, že je obec součástí České republiky, která má lípu za národní strom. Tři spojené lístky značí to, že se obec skládá ze tří částí, které jsou nerozlučně spojené, dále značí skutečnost, že se v obci stékají tři vodní toky – Úslava, Bradava a Olešenský potok, a vztahují se i k názvu obce, který je spojený se dvěma pověstmi. Jedna pověst hovoří o třech nevěstách, dcerách držitelů zdejší rytířské tvrze, druhá vypráví o třech ztracených, nezvěstných dětech. Most ve stylizované podobě připomíná most přes řeku Úslavu, jehož stavba je pro obec velmi významná. Spolu s dalšími mosty a lávkami přes vodní toky a mlýnský náhon propojuje různé části obce a umožňuje nezvěstickým i jiným občanům se stýkat, navštěvovat se a spolupracovat.⁵

Vlajka obce odpovídá znaku a jsou v ní zachovány tři barvy – modrá, bílá a žlutá. Vlajku tvoří dva vodorovné pruhy, modrý se žlutým lipovým trojlístem umístěným v levém horním rohu a bílý ve spodní části, v poměru 2 : 1. Poměr šířky k délce listu je 2 : 3 (viz příloha č. 2). Obecní vlajka má podobně jako znak mnoho významů, které Nezvěstice symbolizují, když odkazují na historii obce, její rozlohu či významná místa. Znak i vlajka byly vytvořeny výrazně a zároveň jednoduše, což jistě jen pomůže jejich zapamatovatelnosti.⁶

---

⁴ O původu jména Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-11-06]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/2252011102215.pdf>. Návhrhy erbů pro obec Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-11-06]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=197&kat=22>.

⁵ Znak obce Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-11-06]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/11182009135057.pdf>.

⁶ O původu jména Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-11-06]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/2252011102215.pdf>.

3 Místní pověsti

3.1 O původu jména Nezvěstice

K názvu obce se pojí dvě pověsti,⁷ jež zachycuje místní kronikář František Uher v prvním díle obecní kroniky. První z nich je spojena se třemi nevěstami. Podle místní tradice se obec jmenovala původně Nevěstice, a sice na počest tří dcer držitelů zdejší rytířské tvrze. Tyto tři nevěsty byly prý velmi krásné a pověst o jejich sličnosti se roznesla daleko. „I přicházeli nápadníci, aby se o ruku sličných panen ucházeli, a že byli jistě vlídně přijati, docházeli do tvrze nezvěstické častěji, přezdivše jí Nevěstice.“⁸ Odtud první místní výklad názvu obce.

Druhá pověst vypráví o majitelích zdejší tvrze, kteří odjeli na návštěvu k některým z okolních sousedů, a jejich třech dětech. Rodiče zanechali v době návštěvy známých samotné děti doma a ty si zatím hrály na louce pod tvrzí u řeky Úslavy. Po návratu se rodiče po dětech sháněli, hledali je, volali, ale děti nebyly k nalezení. Nikdo o nich nevěděl. Nejen rodiče tehdy propadli smutku a pláči. Lidé se obávali, zda děti nevzala voda, která tehdy v řece tekla velkým proudem, či je neměl na svědomí někdo jiný. Bohužel po dětech nebylo ani vidu, ani slechu a zůstaly nezvěstné.⁹ Tímto způsobem přišly Nezvěstice dle druhé pověsti ke svému názvu.

Nejen v publikaci Antonína Profouse „*Místní jména v Čechách*“ se však dočteme o jiném výkladu. Nezvěstice byly pojmenovány dle autora po zakladateli Nezvěstovi. Zmiňuje, že Nezvěst nebo spíše Zvěst bylo časté jméno, ve významu slova známý, známá již osoba.¹⁰ Místní jméno je tak odvozeno často užívanou čelední příponou – ice z obecného jména Nezvěst a znamenalo ves lidí Nezvěstových.¹¹

3.2 Lidová vyprávění

Nezvěstice mají podobně jako spousta dalších míst ležících poblíž roklí, skalních slují či u hradních zřícenin svůj příběh o ukrytém či nalezeném pokladu. Mohou se pyšnit hned

⁷ Zmiňováno již v kapitole 2.2 Znak a vlajka obce.

⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 10.

⁹ VAINFURTOVÁ, Alena. *Nezvěstice 1350 – 2000 : pohled do historie a současnosti obce*. Nezvěstice: Obecní úřad Nezvěstice, 2000, s. 5.

¹⁰ PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny*. III. díl, M-Ř. Praha: Československá akademie věd, 1951, s. 226.

¹¹ Nejstarší doklad o Nezvěstících pochází z r. 1352, kdy můžeme obec najít pod názvem Nezwyesticz. LUTTERER, Ivan. MAJTÁN, Milan. ŠRÁMEK, Rudolf. *Zeměpisná jména Československa : slovník vybraných zeměpisných jmen s výkladem jejich původu a historického vývoje*. Praha: Mladá fronta, 1982, s. 211.

několikerým vyprávěním o ukrytém pokladu – pokladu Pod Skokem, bronzovém pokladu, olešenském pokladu, ale také o tajné chodbě Pod Zámečkem.

3.2.1 Tajná chodba Pod Zámečkem

Tajná chodba měla začínat ve skalní sluji u bývalé nezvěstické tvrze a ústít u hradu Radyně. Podzemní chodbou se prý mohli v dávných dobách zachránit obhájci tvrze v době válečného nebezpečí.¹² Tajemství chodby bylo odhaleno na konci druhé světové války, když bylo nezvěstické nádraží bombardováno americkými letadly, přičemž došlo k poničení okolních domů, a lidé bydlící v této části obce hledali bezpečný úkryt a vzpomněli si na sluj ve skále Pod Zámečkem. Obecní úřad tehdy nařídil vyklidit sluj a upravit ji na kryt. Po úpravě se sluj stala sice bezpečným krytem, ale byla dlouhá jen necelých dvacet metrů, končila ve skále a žádná další chodba se neobjevila.¹³ Přesto tajemství tajné chodby vedoucí pod Radyní dále žije v lidovém podání.

3.2.2 Poklad Pod Skokem

Pověst odehrávající se v 19. století vypráví o rodu Krákorů, žijících v chalupě č. 3, nedaleko nezvěstické tvrze. V době napoleonských válek nastalo složité období a nejistá léta, kdy se lidé báli o své úspory, a tak je schovávali, jak se dalo, často je i zazdívali nebo ukryvali pod zemí. Tímto způsobem nejspíš ukryté peníze našli Krákorovi patřící k chudším rolníkům někdy v průběhu 19. století. Jednou prý Krákora uklízel na půdě svého stavení a za trámem našel nějaké staré papíry. Rozbalil je a zjistil, že se jedná o švabachem psanou zažloutlou listinu, jejíž obsah se hned snažil rozluštit. V tu dobu byl doma sám a nemohl uvěřit vlastním očím, když četl: *„Na naší louce Pod Skokem, od cesty tak dvacet kroků, jsem zakopal peníze v hrnci. Jsou tam zlaťáky a stříbrňáky. Nekopej hluboko. Je to tak na dvě lopaty pod drnem.“*¹⁴

Krákora se zpočátku bál jen se někomu zmínit o tom, co v listině stálo, aby mu snad někdo cizí poklad neodnesl. Zakopaný poklad mu však nešel z hlavy, až se svěřil svému synovi a domluvili se, že půjdou poklad hledat spolu. Odměřili si tedy vzdálenost dvacet kroků od cesty na louce Pod Skokem, ryli a kopali, dokud bylo na práci vidět, ale odešli s nepořízenou. Krákorovi však zpráva o pokladu nedala spát, a tak se vydal ještě časně zrána znovu se synem hledat. Tentokrát však měli šťastnější ruku a narazili pod zemí na

¹² *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 372.

¹³ Tamtéž, s. 373.; *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 173.

¹⁴ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 365.

hrnec s penězi. Bylo jich prý několik set, kolik jich bylo opravdu, ale nikomu nepověděli. Rozhodli se, že za peníze postaví nové stáje, jelikož ty jejich byly již na spadnutí. Sousedům bylo divné, kde vzali Krákorovi peníze na stavbu, když do té doby byli samý dluh a peníze neměli, a tak se začalo šeptat, že asi našli poklad. Někdo si tehdy vzpomněl, že je viděl na louce něco hledat. Teprve po mnoha letech Krákora přiznal, že na louce opravdu peníze našli.¹⁵

Krákorům však nabyté peníze nepomohly vyřešit všechno. Mladý Krákora našel zalíbení v dceři ze sousedního statku. Soused, starousedlý sedlák, který měl peněz dost, ale nesvolil, aby se dcera ze statku vdala k chalupníkovi, což považoval za urážku. Mladého Krákoru by poté čekal jen výsměch a potupa před místními, a proto se rozhodl odstěhovat do Ameriky, kam lidé v té době odcházeli za vidinou zbohatnutí. Peněz měl dost, aby si mohl koupit v Americe farmu. Za čas, když se usadil, napsal rodičům, aby přijeli za ním. Krákorovi tak prodali chalupu a odstěhovali se všichni do ciziny. V Nezvěsticích neměli příbuzné, se kterými by si dopisovali, a tak místní ztratili kontakt s rodinou Krákorů, kterou si připomínali po jejich odjezdu ještě v kostele, když za ně byla sloužena mše.¹⁶

3.2.3 Olešenský poklad

V místní kronice nalezneme ještě záznam o pokladu v Olešné. Podle pověsti byl za válečných časů, snad za třicetileté války, zakopán poklad v rokli „Na Jamách“, kterou se od dávných dob valily přívaly vody do Olešenského potoka. Na Jamách prý stála za starých časů planá hrušeň, u které jednou za války zakopali vojáci, když sem přitáhli, plukovní kasu. Po odchodu vojáků se začaly šířit zvěsti o ukrytém pokladu, který se místní vydali hledat, avšak bezúspěšně.¹⁷

---

¹⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 366-367.

¹⁶ Tamtéž, s. 367, 378-379.

¹⁷ Tamtéž, s. 371.

4 Z nejstarší historie Nezvěstic

4.1 Osídlení krajiny kolem Nezvěstic

Jak je patrné z významných archeologických nálezů, byla krajina kolem Nezvěstic osídlena již v době bronzové. V blízkém okolí Nezvěstic byly v 19. století provedeny mnohé průzkumy archeologem Františkem Franzem, plnicím nejdříve funkci zahradníka na Kozlu u hraběte Valdštejna. Mezi první úspěchy F. X. Franze lze nepochybně zařadit odkrytí mohylového pohřebiště v okolí šňáhavského zámku Kozel, poblíž zámecké obory na Hájku, na něž navazovalo i prozkoumání mohyl v nedalekém lese Svárči.¹⁸ V samotných Nezvěsticích F. X. Franz žádné nálezy neučinil, přesto najdeme zápisy o tom, že zde nacházeli rolníci při práci na polích či dělníci při zástavbě důkazy o osídlení z doby bronzové.¹⁹

V době po první světové válce v r. 1922 byly při stavbě rodinných domů na pozemcích mezi školou a nádražím objeveny zbytky nádob, popelnic, hliněné střepy a uhlíky ležící v žárových jamách. Podobně tomu bylo např. při stavbě sokolovny, kdy došlo k nálezům několika střepin, uhlíků či kousku opracovaného pazourku.²⁰ Všechny tyto nálezy jen dosvědčují již zmíněný fakt, že zdejší oblast sloužila jako sídliště a pohřebiště v době bronzové. O jednom nálezu bronzových předmětů v Nezvěsticích, objevených však ve skalní sluji, se například podrobněji dočteme v článku Františka Raušara „Pravěký poklad na Blovicku“ v časopisu „Plzeňsko“.²¹

Narazit na „bronzový poklad“ ve skalní sluji se poštěstilo Vojtěchu Němcovi z Olešné, a to sice r. 1870 při lámání kamene na Vartě, jenž byl použit na stavbu nezvěstického mostu. Nález obsahoval různé ozdobné předměty, náramky, přezky, kování, ozdoby pro koňské postroje a další. Od Němce žádal prodání bronzových předmětů rytmistr od dragounů z Rokycan, jemuž Němec raději předměty vydal, aniž by dostal zapláceno. Pouze jako závdavek obdržel křížový tolar a přišla mu muzejní knížka z Prahy, ve které byly zapsány předměty uschované v muzeu, ne však všechny. Jako jistá kompenzace opravňovala knížka

---

¹⁸ Vykopávky byly zprvu ukládány v zámku hraběte Valdštejna na Kozlu, odkud se později dostaly cenné nálezy z odkrytých mohyl do Historického muzea v Plzni, současného Západočeského muzea v Plzni. RAUŠAR, František. Pravěký poklad na Blovicku. *Plzeňsko : list pro vlastivědu západních Čech* XI, 1929, s. 74-75.

¹⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 19-21.

²⁰ Tamtéž, s. 19-22.

²¹ RAUŠAR, František. Pravěký poklad na Blovicku. *Plzeňsko : list pro vlastivědu západních Čech* XI, 1929, s. 74-75.

Němce k volnému vstupu do pražského muzea. Bohužel se ztratila muzejní knížka i křížový tolar, poslední upomínka na „bronzový poklad“.²²

Jelikož byly předměty nakupeny ve skalní sluji, nemohly pocházet z mohyly a vyvstává otázka, jak se tam dostaly. Existuje domněnka, že jsou výsledkem obchodu, což však nelze jednoznačně potvrdit. O pravdivosti záznamu o bronzovém nálezu svědčí zpráva z Národního muzea v Praze, kterou si František Raušar vyžádal a která potvrzuje uložení následujících předmětů v muzeu: kus bronzové litiny, dva menší masivní náramky, dva větší masivní náramky, dva nárameníky, zlomek břitvy, zlomek fibule,²³ zlomek srpů, bronzového dláta a dvou šídel.²⁴

4.2 Od prvních písemných pramenů o vzniku obce k jejím posledním držitelům

Obec Nezvěstice se zrodila v místech u nezvěstické tvrze, jejíž valy a kamenné základy jsou dodnes zřetelné. Místo vzniku obce, u zaniklé tvrze a pozdějšího panského dvora, který s tvrzí těsně sousedil, se dosud nazývá „Pod Zámečkem“. Vesnice vznikla jako malá zemědělská obec kolonizační činností švabersko-rožmberskou anebo z Plzně. Nejstarší písemné prameny, od nichž odvozujeme založení obce, pocházejí z poloviny 14. století.²⁵

Ve středověku byly Nezvěstice rozděleny na několik dílů a náležely různým pánům. R. 1350 patřila část vsi pánům z Litic, kteří ji zanedlouho připojili ke hradu Lopatě. Druhá část náležela již r. 1369 pánům z Rožmberka a na ostatku byly dva vladycké statky - Blahutův a Zdeňkův. U jednoho z nich stála zmiňovaná tvrz, která měla během 15. století řadu majitelů.²⁶ Prvním majitelem, o němž se dochoval záznam, byl Oldřich z Řisutě, který se od r. 1402 nazývá pánem v Nezvěsticích a je v četných pamětech připomínán až do r. 1424. Na konci 15. století zde sídlil Jan z Javora a od r. 1526 Jan Žichovec z Duban. Poslední zmíněný prodal nezvěstickou tvrz s dvorem a částí vsi Janovi z Roupova směnou za Lochovice. Jan z Roupova tak sjednotil celou ves a Nezvěstice spolu s dalšími

---

²² RAUŠAR, František. Pravěký poklad na Blovicu. *Plzeňsko : list pro vlastivědu západních Čech XI*, 1929, s. 74-75.

²³ Spona k sepnutí oděvu, většinou na rameni nebo hrudi.

²⁴ RAUŠAR, František. Pravěký poklad na Blovicu. *Plzeňsko : list pro vlastivědu západních Čech XI*, 1929, s. 74-75.

²⁵ DAVÍDEK, Václav. *Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska. Do roku 1848*. I. část. Přehled vývoje kraje. Praha: Spolek rodáků a přátel města Spáleného Poříčí a okolí, 1935, s. 33.

²⁶ DAVÍDEK, Václav. *Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska. Do roku 1848*. II. část. Místopis a rodopis. Praha: Litera, 1942, s. 77.

vesnicemi nechal zapsat své manželce Markétě z Klinšteina. R. 1549 byly Nezvěstice vyplaceny a připojeny k Vlčtejnu, v té době došlo také k opuštění tvrze.²⁷

Od Roupovců, držících část Nezvěstic spolu se štáhlavským panstvím a v té době již pustým hradem Lopatou, koupili v průběhu 16. století tyto oblasti Kokořovci. Postupně skoupili okolní vesnice včetně Nezvěstic²⁸ a z nevelkého statku tak vytvořili rozsáhlé panství zahrnující několik vesnic. Nezvěstice se tak dostaly ke Štáhlavům, kde zůstaly do konce feudalismu. V letech 1605-1619 držel Nezvěstice Adam Jiří Kokořovec, za kterého byly v místním kostele Všech svatých zhotoveny neznámým malířem dva obrazy.²⁹

Bratři Jiří Petr a Krištof Karel z Kokořova se poté účastnili odboje proti císaři Ferdinandovi II. a provinili se ve vzpouře tím, že hlasovali pro zavržení krále Ferdinanda II. a zvolení Fridricha Falckého, jemuž i přísahali. Měli ale štěstí, protože byli katolíci a byli při konfiskační komisi 27. ledna a 7. dubna 1623 zproštěni pokuty a podrželi své panství čítající několik vsí s poplužními dvory a vším příslušenstvím včetně Nezvěstic.³⁰ Za udělení prominutí se zavázali oba bratři r. 1629 při *commissi tractationis de pio opere* odvést na *collegium nobilium* u sv. Jakuba v Praze pokuty, a sice Jiří Petr 1166 zlatých rýnských 40 krejcarů a Krištof Karel 700 zlatých rýnských.³¹

Co se rozvoje vesnice týče, kvetly Nezvěstice v předbělohorských dobách ještě jako panské sídlo, čemuž nasvědčují i památné náhrobky Příchovských pánů, kteří se zde nechali pohřbít.³² Po třicetileté válce r. 1655 se zde uvádí však jen šest sedláků, pět chalupníků, pět pustých usedlostí a jedna pohořelá (viz příloha č. 3).³³ R. 1713 v popisu vesnice měly Nezvěstice již o několik domů více, v průběhu 18. století se pak ves významněji rozrostla k r. 1787 na 32 stavení a r. 1843 měla 43 domy s 366 obyvateli.³⁴

²⁷ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království českého*. XIII. díl, Plzeňsko a Loketsko. Praha: F. Šimáček, 1905. ISBN 80-7203-185-6, s. 87.

²⁸ Celé Nezvěstice přešly v majetek Kokořovců r. 1587, Nezvěstice tehdy koupil od Kryštofa staršího z Roupova Karel Kokořovec z Kokořova.

²⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 15-16.

³⁰ Panství Kokořovců tehdy zahrnovalo panství a tvrz Štáhlavy, ves Nezvěstice s příslušenstvím, pustý zámek Lopata s lesy a příslušenstvím, pusté vsi Horní a Dolní Neslivy s příslušenstvím, dále sem patřila ves Žákava s poplužním dvorem, Nezvěstice s poplužním dvorem, Štáhlavice s polužním dvorem, Olešná, Milínov, Nevidy, část Mešna a část Zdemyslic. FAKTOR, František. *Popis okresu Blovičského*. Praha: F. Faktor, 1887, s. 68.

³¹ Tamtéž, s. 68.

³² DAVÍDEK, Václav. *Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska. Do roku 1848*. II. část. Místopis a rodopis. Praha: Litera, 1942, s. 77, 246.

³³ DOSKOČILOVÁ, Marie (ed.). *Berní rula*. XXIII. sv. Kraj Plzeňský, I. díl. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1952, s. 98.

³⁴ DAVÍDEK, Václav. *Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska. Do roku 1848*. II. část. Místopis a rodopis. Praha: Litera, 1942, s. 77.; PALACKÝ, František. *Popis království českého čili podrobné*

Po smrti posledního Kokořovce Jana Adama koupil r. 1673 panství Servác Engl z Englthoru,³⁵ který ho po čase prodal opět Kokořovcům, konkrétně Janu Jindřichovi z Kokořova pocházejícímu z druhé větve daného rodu. Za vrchnostenského zřízení patřily Nezvěstice ke Štáhlavům a jako součást štáhlavského panství sdílely také jeho osud a majitele. R. 1710 za císaře Josefa I. bylo štáhlavské panství uchváčeno věřiteli a prodáno v dražbě Antonii Josefě Černínové z Chudenic. Poslední člen tohoto rodu zemřel r. 1816 a panství přešlo na jeho sestru Antonii des Fours, jejíž dcera se provdala za Kristiána z Valdštejna. Valdštejnové se tak stali posledními majiteli panského dvora v Nezvěsticích, když zde hospodařili na rozloze téměř 100 ha prostřednictvím šafáře a správce až do r. 1924, kdy byla uskutečněna pozemková reforma.³⁶

4.3 Olešná

Vedle Nezvěstic se vyvíjela jako osada náležící k obci Olešná,³⁷ dnes samostatná část obce. V díle Václava Davidka či Antonína Profouse nalezneme zmínku o tom, že Olešná nese svůj název podle toho, že leží nad potokem, jehož břehy jsou vroubeny olšemi.³⁸ Olešná byla založena nejspíš pány z Vlčtejna. R. 1379 měla šest lánů a ve svých počátcích tak patřila spolu s částí Nezvěstic pánům z Rožmberka, kteří drželi také nedaleký hrad Vlčtejn. V 16. století náležela ke Spálenému Poříčí, od něhož byla oddělena r. 1601, kdy přešla ke Štáhlavům pod držením Kokořovců. Podle berní ruly je zde k r. 1619 zmiňován poplužní dvůr a po třicetileté válce r. 1655 jsou v Olešné uváděni čtyři sedláci a dvě pusté usedlosti. Olešná se postupně rozrůstala, když zde bylo koncem 18. století devět stavení a o půl století déle již 17 domů se 129 obyvateli.³⁹

Olešná sice patřila jako osada k Nezvěsticím, byla s Nezvěsticemi po mnohých stránkách spojena, přesto usilovala o osamostatnění. Žádost o osamostatnění Olešné byla podána hned několikrát, poprvé r. 1864, následně v novém zřízení r. 1919 a poté r. 1923. Vždy však byla žádost zamítnuta, a to i přesto, že stejného cíle dosáhly v okolí i mnohem menší

---

poznámenání všech dosawadních krajůw, panství, statkůw, měst, městeček a wesnic, někdejších hradůw a twrzí, též samot a zpustlých osad mnohých w zemi české, s udáním jejich obywatelstwa dle popisu r. 1843 wykonaného w jazyku českém i německém. Praha: Knihkupectví J. G. Kalve, 1848, s. 390.

³⁵ Také uváděný z Englflussu. *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 17.

³⁶ Tamtéž, s. 18.

³⁷ Dříve uváděná jako Volešná.

³⁸ DAVÍDEK, Václav. *Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska. Do roku 1848*. II. část. Místopis a rodopis. Praha: Litera, 1942, s. 76.; PROFOUS, Antonín. *Jazykový výklad místních jmen v plzeňském hejtmánství*. Plzeň: A. Profous, 1914, s. 43.

³⁹ DAVÍDEK, Václav. *Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska. Do roku 1848*. II. část. Místopis a rodopis. Praha: Litera, 1942, s. 76.

obce než Olešná.⁴⁰ Protichůdnou snahou se stal návrh z r. 1920 na sloučení obcí, jenž byl dán k vyjádření politickým stranám, ale ani tento návrh neprošel.⁴¹ Ke konečné změně došlo až v době okupace v r. 1941, kdy byly vládním nařízením zrušeny osady jako správní celky a byly spojeny v jeden útvar s jejich politickou obcí. Tímto byla zrušena i osada Olešná a její správa i celé movité a nemovité jmění bylo převedeno na obec Nezvěstice.⁴²

---

⁴⁰ Pro srovnání uvádím, že Olešná měla r. 1925 dvacet osm domů – podruhé žádala o osamostatnění r. 1919, v té době nalezneme v kronice záznam o tom, že osamostatnění dosáhla např. ves Kotousov, která měla pouze šest domů. *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 46-47, 116, 135, 168.

⁴¹ Tamtéž, s. 144-145.

⁴² Tamtéž, s. 316, 320.

5 Nejstarší památky

5.1 Tvrz Nezvěstice

V dnešní době se bohužel již jen zbytky tvrze nacházejí ve východní části obce na terénním zlomu nad řekou Úslavou a zaujímají nepravidelný ovál o průměru cca 25-30 m (viz příloha č. 4). Celý areál tvrze včetně příkopů a valů se rozprostírá na ploše téměř půl hektaru. Tvrziště je patrné především při pohledu od jihu, odkud se jeví jako ostrožna, na jižní a jihovýchodní straně obezděná kamenným zdívem (viz příloha č. 5). Situaci od severu znejasňuje navážka, jelikož byl příkop v průběhu let zavezen z velké části černou skládkou.⁴³ V letech 2006-2008 bylo však přistoupeno k revitalizaci celého prostoru tvrziště a na vlastním tvrzišti proběhl záchranný archeologický výzkum. Došlo k odstranění náletové dřeviny, obnovení příkopu, který nyní znovu obepíná tvrziště po celém obvodu, v severozápadní části byla vytvořena vstupní šíje a v jihovýchodní části ve svahu bylo doplněno dochované zdivo.⁴⁴ Díky archeologickému výzkumu, při kterém byl mimo jiné po odtěžení novodobých navážek z historických vrstev příkopu získán soubor pozdně středověké keramiky, je možné posunout dobu existence tvrze do první poloviny 14. století.⁴⁵

Podobu tvrze nelze bezpečně rekonstruovat, vzhledem k přítomnosti mocné obvodové hradby, tvaru a malým rozměrům lze pouze usuzovat na typ opevněné stavby s plášťovou zdí. Analogií by mohl být rožmberský hrad v nepříliš vzdálených Strašicích, který byl postaven před r. 1349, a mohl tak ovlivnit danou stavbu.⁴⁶ Na stranu obce se zřejmě tvrz obracela věžovitou budovou, která byla asi zároveň bránou, možná i obytným stavením, vedlejší stavby byly situovány okolo dvoru při plášťové hradbě. Nezvěstická tvrz je tak součástí poměrně široké skupiny tohoto stavebního typu, která se ale zachovala jen v malém počtu staveb.⁴⁷

První písemná zmínka o objektu se vztahuje k r. 1532 a nazývá jej tvrzí. Lze však předpokládat, že objekt existoval již delší čas a daného roku ještě žil alespoň jako sídlo místní správy statku. Zrod tvrze lze dát do souvislosti se vznikem zmiňovaného

---

⁴³ SOUKUP, Jan. *Tvrz v Nezvěsticích : návrh úprav*. Plzeň: Atelier Soukup, s.r.o., 2005, nepubl.

⁴⁴ Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni. ČERNÁ, Alena. *Vyjádření ve smyslu § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987Sb*. Plzeň 3. 2. 2011, nepubl.

⁴⁵ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. BOUDA, Jirí. *P. č. 740, k. ú. Nezvěstice, území s archeologickými nálezy*. Blovice 28. 5. 2010, nepubl.

⁴⁶ SVOBODA, Ladislav. *Encyklopedie českých tvrzí*. II. díl, K-R. Praha: Argo, 2000. ISBN 80-7203-279-8, s. 514-515.

⁴⁷ SOUKUP, Jan. *Tvrz v Nezvěsticích : návrh úprav*. Plzeň: Atelier Soukup, s.r.o., 2005, nepubl.

rožmberského hrádku ve Strašicích v polovině 14. století, což je podpořeno i archeologickými nálezy.⁴⁸ V této době vlastnili Rožmberkové totiž i část Nezvěstic. V 15. století byla tvrz sídlem drobných šlechticů a k jejímu opuštění došlo za Kokořovců v průběhu první poloviny 16. století. Tehdy byly Nezvěstice připojeny ke Štáhlavskému panství a tvrz jako panské sídlo zanikla. V r. 1587 se připomínají zbytky tvrze, ale další písemné prameny o ní již mlčí.⁴⁹ V r. 1624 je zde už uváděn jen poplužní dvůr, který existoval v těsné blízkosti severně od tvrze.⁵⁰ Torza posledních dvou objektů hospodářského dvora se dochovaly do současnosti a byly používány ještě po polovině 20. století místním JZD.⁵¹

5.2 Kostel Všech svatých

V centru obce, u rozcestí hlavní silnice a olešenské vedlejší cesty, se vypíná kostel zasvěcený památce Všem svatých. Kostel postavený původně v cisterciácké gotice pochází z první poloviny 14. století,⁵² což dokládají nejstarší dobová Registra desátků papežských z diecézí pražských z let 1352-1369, která zaznamenala nezvěstický kostel nejpozději k roku 1352.⁵³ O založení kostela nemáme písemné památky, a tak se můžeme jen domnívat, kdo jej nechal postavit. Iniciátorem mohl být snad Aleš z Pokojnic,⁵⁴ vlastník stejnojmenné, dnes již zaniklé tvrze, která se nacházela nad vedlejší vesnicí Žákavou. Aleš z Pokojnic byl koncem 14. století také purkrabím na Vlčtejně a patronem Žákavé, přičemž je v r. 1383 uváděn jako patron chválenického kostela. Pán pakonický se připomíná ještě v r. 1410, potom však prodal pokojnickou tvrz a od té doby je znám jako Aleš z Nezvěstic. Pozdějšími patrony kostela byli například Rožmberkové z Vlčtejna či Kokořovci.⁵⁵

⁴⁸ SVOBODA, Ladislav. *Encyklopedie českých tvrzí*. II. díl, K-R. Praha: Argo, 2000. ISBN 80-7203-279-8, s. 514-515.

⁴⁹ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království českého*. XIII. díl, Plzeňsko a Loketsko. Praha: F. Šimáček, 1905. ISBN 80-7203-185-6, s. 87.

⁵⁰ PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny*. III. díl, M-Ř. Praha: Československá akademie věd, 1951, s. 226.

⁵¹ Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. BOUDA, Jiří. *Zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při akci „Nezvěstice – stavba RD na parc. č. 740*. Blovice 10. 2. 2012, nepubl.

⁵² POCHE, Emanuel. *Umělecké památky Čech*. II. díl, K-O. Praha: Academia, 1978, s. 475.

⁵³ TOMEK, Václav Vladivoj. *Registra decimarum papalium čili Registra desátků papežských z diecézí pražských*. Praha: Královská česká učená společnost, 1873, s. 86.

⁵⁴ Nacházíme i variantu jména z Pakonic.

⁵⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 24-25.

V těsné blízkosti kostela se nacházel dlouhá léta hřbitov, obehnaný vysokou zdí, a to sice až do r. 1939, kdy byl přesunut za obec při cestě na Štáhlavy.⁵⁶ Dnes se nalézá v místě bývalého hřbitova park, který volně navazuje z jedné strany na park u školy. Při kostele stávala dříve fara, která však zanikla v době husitských válek, kdy neživila faráře. První historicky doložená zpráva o nezvěstické faře pochází z r. 1369 a důkazem existence kostela ve druhé polovině 14. století jsou i jména farářů, z nichž nejstarší je uveden farář jménem Petr, který zemřel v r. 1367. Kde přesně stála původní fara, o tom nemáme doklady, můžeme jen odvodit od tehdejších dřevěných far, že stála snad při vchodu do kostela, jako tomu bylo jinde.⁵⁷ Po zániku fary, od dob husitských válek, byl nezvěstický kostel připojen k faře a kostelu sv. Martina ve Chválenicích.⁵⁸

V době husitství při nezvěstické faře působili i faráři podobojí a protestantští, což bylo jistě dáno spřízněností Nezvěstic s Vlčejnem, který dobyl r. 1421 Jan Žižka a na němž se v letech 1430-1436 zdržoval a vládl zdejšímu kraji husitský hejtman Svojše ze Zahradky, odpůrce katolíků. V r. 1450 dle záznamů místní kroniky pobýval na Vlčejně i Jiří z Poděbrad, který se zde radil o opatřeních proti katolické Jednotě zelenohorské.⁵⁹ K jaké straně se přiklonili nezvěstičtí občané po zániku místní fary a připojení k Chválenicím, není jasné, jelikož o kostelu ve Chválenicích víme, že se v něm i za husitství udržela katolická víra.⁶⁰

Nezvěstický kostel měnil v průběhu let svou podobu. Jednoduchá stavba s krátkým trojboce uzavřeným presbytářem se sakristií na severní straně a s hranolovitou věží před západním průčelím prošla několika proměnami. Původní gotická stavba měla pravděpodobně štíhlou gotickou věž, kterou nahradila po přestavbě z let 1606-1607 typicky barokní, bachratá cibulovitá věžní bání.⁶¹ I po této přestavbě zůstala viditelná řada gotických prvků jako presbytář, vstupní portál s lomeným obloukem nad dveřmi či klenba nad okny (viz příloha č. 6). Směrem k lodi je také zachován původní strmý gotický štít značně převyšující současný barokní krov kostela, jelikož bylo při barokní přestavbě zdivo sníženo a výška kostela zmenšena. Při posledních opravách byly navíc objeveny unikátní gotické omítky

---

⁵⁶ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 298.

⁵⁷ Tamtéž, s. 24-26.

⁵⁸ DAVÍDEK, Václav. *Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska. Do roku 1848*. I. část. Přehled vývoje kraje. Praha: Spolek rodáků a přátel města Spáleného Poříčí a okolí, 1935, s. 54-55.

⁵⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 25.

⁶⁰ DAVÍDEK, Václav. *Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska. Do roku 1848*. I. část. Přehled vývoje kraje. Praha: Spolek rodáků a přátel města Spáleného Poříčí a okolí, 1935, s. 55.

⁶¹ POCHE, Emanuel. *Umělecké památky Čech*. II. díl, K-O. Praha: Academia, 1978, s. 475.

s malovanou výzdobou s motivy lilií kolem oken.⁶² Zásadní opravy kostela proběhly v letech 1828, 1940 či 1994, a určují tak jeho současný stav (viz příloha č. 7).⁶³

Co se týče zařízení a interiéru kostela, je kostel vybaven nástrojnými malbami od J. Jelínka z r. 1940. Nachází se v něm portálový oltář se sochami sv. Petra a Pavla a původním deskovým obrazem Madony-Ochránitelky z r. 1664, zhruba ze stejné doby pochází i dva protějškové boční oltáře Panny Marie a sv. Bartoloměje. Interiér včetně kněžiště a sanktuária je zachován v gotické podobě. Nejstarší a nejcennější freska pochází patrně z poloviny 15. století a zobrazuje sv. Kryštofa. Dvě fresky byly provedeny neznámým malířem za Kokořovců, tehdejších držitelů Nezvěstic.⁶⁴ Tento rod měl v kostele svoji hrobku, stejně tak je zde i náhrobník Jiřího Příchovského z Příchovic s kovovou deskou a zdobeným erbem včetně nápisu z r. 1598.⁶⁵ Kostelní zvony opatřené nápisy pochází z r. 1492, 1548 a poslední zvon, který byl za první světové války sňat a odvezen, pocházel nejspíš z počátku 16. století.⁶⁶

---

⁶² KAREL, Tomáš. FOUČEK, Karel. *Jižní Plzeňsko II : historicko-turistický průvodce č. 13*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000. ISBN 80-86125-10-6, s. 111.

⁶³ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 28-29, 355-358.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 376.

⁶⁴ POCHÉ, Emanuel. *Umělecké památky Čech*. II. díl, K-O. Praha: Academia, 1978, s. 475-476.

⁶⁵ BOROVSKEÝ, F. A. *Čechy*. IX. díl. Praha: J. Otto, 1897, s. 50.

⁶⁶ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 180, 223.

6 Vývoj Nezvěstic v 19. století

6.1 Počátky výrobních podniků

V nejstarší době byly Nezvěstice čistě zemědělské, avšak s rozvojem a nárůstem obce zaznamenaným především v 18. století a v druhé polovině 19. století došlo také k rozvoji výroby, která se v počátcích odvíjela od nerostného bohatství. Blovicu a okolí spolu s Nezvěsticemi dominuje především břidlice, žula či buližník, přičemž největší rozšíření mají buližníkové skály na obou stranách Úslavy.⁶⁷ V Nezvěsticích nalézáme záznamy o břidlicovém lomu na Vartě a lomu při březích Úslavy.⁶⁸ V břidlicích se vyskytovala na několika místech železná ruda, což platilo i o Nezvěsticích, jelikož je zde potvrzen r. 1573 hamr, a to pod jménem Zacharyáš, hamerník u Nezvěstic.⁶⁹ Železářny stojící v místech pozdějšího mlýna zanikly r. 1734. V první polovině 18. století byla železná ruda dobývána také u Olešné při cestě do Chválenic, v Nezvěsticích se dále dobýval v menší míře od konce 19. století sklářský křemen.⁷⁰

Dle záznamů místní kroniky o řemeslnících z r. 1839 zde fungovala v té době drátovna, jediná odborná dílna v celé farnosti. Druhým velkým podnikem byl mlýn o čtyřech složeních, který nechal vystavět hrabě Černín po zániku železářny v první polovině 18. století.⁷¹ Mlýn napájený vodou z řeky Bradavy a Úslavy těsně sousedil s drátovnou, což způsobilo i prolínání majetkových vztahů obou zařízení. Oba objekty původně náležely štáhlavské vrchnosti, mlýn byl nájemní, jako téměř všechny tehdejší mlýny. Od 19. století patřil rodině Josefa Tyla,⁷² a zatímco drátovna pomalu upadala, až zůstala stát, neboť ruční výrobu vytlačila strojní, mlýn poměrně prosperoval a postupně procházel modernizací (viz příloha č. 8).⁷³

Majitel drátovny však postavil ještě jeden mlýn o dvou složeních, a stal se tak konkurencí stávajícího mlýna v držení rodiny Tylů, kteří postupně rozšiřovali mlýnské zařízení včetně hospodářských budov. Konkurenční mlýn přestal fungovat r. 1896, když byl prodán Janu

⁶⁷ FAKTOR, František. *Popis okresu Blovickeho*. Praha: F. Faktor, 1887, s. 4-5.

⁶⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 215, 267.

⁶⁹ HOFMANN, Gustav. *Soupis železných hutí a hamrů v Čechách v období feudalismu*. Praha: Národní technické muzeum, 1964, s. 77.

⁷⁰ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 51, 133-134.

⁷¹ Tamtéž, s. 134, 330.

⁷² Podle rodokmenu vypracovaného JUDr. Milošem Kučerou pocházel z této rodiny Josef Kajetán Tyl, bratranec mlynáře Josefa Tyla. O návštěvě J. K. Tyla v nezvěstickém mlýně učinil mlynář zápis do rodinné kroniky. VAINFURTOVÁ, Alena. *Nezvěstice 1350 – 2000 : pohled do historie a současnosti obce*. Nezvěstice: Obecní úřad Nezvěstice, 2000, s. 8-9.

⁷³ Tamtéž, s. 9-10.

Tylovi.⁷⁴ Na počátku 20. století vypukl v objektu požár, poté byla postavena nová budova a došlo k modernizaci a elektrifikaci mlýna. Jan Tyl zde postavil v té době také pekárnu, která zásobovala chlebem široké okolí. Následující majitel zřídil na místě bývalé drátovny perníkárnu.⁷⁵ R. 1948 byl mlýn znárodněn a zemědělské hospodářství bylo poté převedeno do místního JZD. Původní činnost mlýna byla zastavena, perníkárna, později i pekárna zrušeny a postupně došlo k přestavbě mlýna ze šrotovny na výrobu krmných směsí. Po r. 1989 došlo k navrácení v restituci dětem posledních majitelů a dodnes zde funguje firma Fink, výroba krmných směsí spol. s. r. o.⁷⁶

Když pomíneme drobnější řemeslníky, zastávala významné postavení mezi výrobními podniky cihelna, a to jak obecní, tak panská. Dostatek cihlářské hlíny dal totiž vzniknout hned dvěma cihelnám, obecní pod Vartou, nedaleko mlýnského náhonu, a panské za dráhou (viz příloha č. 9). Panskou cihelnu nechal vybudovat po pozemkové reformě r. 1926 Adolf Valdštejn, když po vyvlastění pozemků zůstalo Valdštejnům jen pole mezi dráhou a šťáhlavskou silnicí a říční parcela.⁷⁷ Panská cihelna fungovala až do r. 1948, kdy byla po znárodnění určena ke zrušení, budovy byly zbourány a komín odstřelen.⁷⁸ Obecní cihelnu obec pronajímala různým osobám, které se často střídaly. Přestože cihly a tašky pomohly k výstavbě mnoha domů v obci, byla cihelna málo výnosná, a proto ji byla obec kvůli nedostatečným ziskům nucena r. 1939 zrušit.⁷⁹

K dalším výrobním podnikům v obci patřila továrna v sousedství dnešního zdravotního střediska. Stavba továrny byla povolena Václavu Holému, kováři z Chlumu, r. 1907. Opravovaly se v ní hospodářské stroje, menší se i vyráběly. Zaměstnáno zde bývalo deset až patnáct lidí.⁸⁰ Po první světové válce továrna měnila často svého majitele i náplň práce, vyráběly se zde např. různé kovové předměty, armatury či pivní pulty (viz příloha č. 10). V r. 1941 koupil objekt František Dobiáš z Vísek a zavedl zde výrobu štípaného

---

⁷⁴ VAINFURTOVÁ, Alena. *Nezvěstice 1350 – 2000 : pohled do historie a současnosti obce*. Nezvěstice: Obecní úřad Nezvěstice, 2000, s. 10.

⁷⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 62, 134.; *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 210.

⁷⁶ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 175, 208-10, 332, 342-3.; *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 50, 236, 263.; *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 270, 365, 428.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 299, 330, 359, 386.

⁷⁷ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 18-19, 133-134.

⁷⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 192.

⁷⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 41-42, 63, 64, 145-146, 183, 224, 285, 299.

⁸⁰ Tamtéž, s. 61.

dříví prodávaného jako palivo.⁸¹ V období činnosti JZD zde byla umístěna opravárenská dílna zemědělských strojů a dnes patří celý objekt opět rodině Dobiášových.⁸²

6.2 Rozvoj komunikací

Důležitým předpokladem pro rozvoj Nezvěstic byla nepochybně výstavba komunikací. Obcí odedávna procházela silnice vedoucí z Plzně na Spálené Poříčí s odbočkou na Blovice. Nejdříve se zde jezdilo brodem přes řeku Úslavu a potok Bradavu a byla zde pouze dřevěná lávka pro pěší. Kvůli řece, která se však často rozvodňovala, a proto se někdy muselo až několik dní čekat, než byl přejezd bezpečný, se přikročilo ke stavbě mostu přes Úslavu. Most byl postaven r. 1872 s nákladem 15 000 zlatých.⁸³

S rozšiřováním komunikací v obci došlo také k výstavbě železniční dráhy Plzeň - České Budějovice, díky čemuž význam obce velmi vzrostl. Státní dráha císaře Františka Josefa se začala stavět r. 1867 a k jejímu otevření došlo o rok později, 1. září 1868. Druhá železniční dráha procházející Nezvěsticemi, obchodní dráha zvaná Mirošovka, jež měla sloužit vývozu uhlí z Mirošovské pánve, byla otevřena r. 1883. Toho roku bylo v Nezvěsticích postaveno také nádraží, na které se do té doby chodilo do Štáhlav (viz příloha č. 11).⁸⁴ Trať Plzeň - České Budějovice byla r. 1961 elektrifikována,⁸⁵ a ač od jejího otevření poklesl obchodní význam spojený s nákladní přepravou, je dráha stále dosti využívána pro osobní dopravu obyvatel.

Vzhledem k intenzitě dopravy bylo potřeba vyřešit nebezpečné a dopravu zpomalující přejíždění železniční trati na státní silnici. Daný problém byl vyřešen r. 1930, když byl postaven podjezd pod dráhou, společný však pro silniční vozidla i pro pěší.⁸⁶ S přibývajícím vozidly a houstnoucím provozem bylo tedy nutné řešit kvůli častým dopravním nehodám a potížím pěších podjezd dále, a to vybudováním podchodu pro pěší vedle podjezdu roku 1999.⁸⁷ Celý průjezd obcí byl zlepšen v 70. letech 20. století odstraněním budov bránících provozu, mezi nimiž byl např. hostinec U Krásných naproti

---

⁸¹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 318.

⁸² VAINFURTOVÁ, Alena. *Nezvěstice 1350 – 2000 : pohled do historie a současnosti obce*. Nezvěstice: Obecní úřad Nezvěstice, 2000, s. 11.

⁸³ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 48-49.

⁸⁴ Tamtéž, s. 48.

⁸⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 113, 130.

⁸⁶ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 257.

⁸⁷ *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 129, 140.

kostelu, následným rozšířením a vyasfaltováním silnice, dále opravou a rozšířením mostů.⁸⁸

Podobný osud jako hostinec U Krásných či bývalou obecní pastoušku postihl také kapličku v Olešné (viz příloha č. 12), která byla zbourána již r. 1961. Založení kapličky je možné datovat k r. 1769, což odvozujeme od nápisu s tímto rokem na zvonku kapličky a dalších souvislostí spojených se stavbou krovu chválenického kostela. Kaplička na návsi v Olešné byla v té době již ve velmi chatrném stavu, a tak byla nejspíš stržena nejen kvůli tomu, že byla překážkou silničního provozu.⁸⁹

---

⁸⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 151, 166.

⁸⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 70.; *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 370-371.

7 Rozvoj vzdělávání a zájmových zařízení na přelomu 19. a 20. století

7.1 Základní škola

Nezvěstice neměly až do počátku 20. století vlastní školu, a proto docházely místní děti do škol vedlejších obcí, do Žákavé a do Chválenic. Koncem 19. století však začalo být docházení do škol okolních obcí vzhledem k zvyšujícímu se počtu dětí a potížím s docházkou stále více problematické. Od myšlenek na založení vlastní školy scházelo k jejich vyslovení jen krůček, a tak byl v r. 1900 podán návrh na zřízení obecné školy v Nezvěsticích, který byl přijat a o dva roky později realizován.⁹⁰ Obec, která se usnesla, že bude hradit veškeré náklady na zřízení, vybavení a provoz školy, tak nejdříve pronajala dvě místnosti v domu p. Antonína Žižkovského v č. p. 38 a vyhlídla místo pro stavbu nové školní budovy ve středu obce u kostela. V Nezvěsticích se začalo vyučovat 13. října 1902, přičemž s výstavbou nové školní budovy se začalo následujícího roku. 30. března 1903 byl položen základní kámen a již 21. září 1903, den po slavnosti svěcení školy, se začalo vyučovat v nové škole (viz příloha č. 13).⁹¹

Původně byla škola dvoutřídní s bytem pro učitele. Kvůli přibývajícimu počtu žáků, kdy se např. ve školním roce 1910/1911 ve dvou třídách těsnalo celkem 154 dětí, byla otevřena pobočka 2. třídy, a došlo tak současně ke zrušení učitelského bytu.⁹² Počet tříd postupně narůstal, a protože bylo zapotřebí dalších prostor, zejména po druhé světové válce, kdy byla škola rozšířena o měšťanskou školu, byl pro vyučování upraven obecní dům v těsném sousedství obecné školy.⁹³ V přístavbě bývalého obecního domu byla umístěna i mateřská škola⁹⁴ fungující v obci dodnes, která byla ale přesunuta, a tak zůstala bývalá obecní budova v plném rozsahu škole. Ač tímto krokem získala škola velké prostory, byly i nadále vzhledem k zvyšujícímu se počtu žáků a nárokům na vzdělání nedostačující. Po menších přístavbách stále neřešících situaci přišlo konečné řešení v letech 1985-1988, kdy byla

---

⁹⁰ *Pamětní kniha Obecné školy v Nezvěsticích*. I. díl, s. 3-5.

⁹¹ Tamtéž, s. 9, 12-16, 33-34.

⁹² Tamtéž, s. 88, 91-92.

⁹³ *Školní kronika*. V. díl, nestr.; *Pamětní kniha Obecné školy v Nezvěsticích*. IV. díl, s. 103-104.

⁹⁴ Mateřská škola v Nezvěsticích vznikla ze žňového útulku založeného v r. 1943. Útulky pro obyčejně 4-6leté děti byly zřizovány za války, kdy bylo zapotřebí více pracovních sil, aby mohly ženy mající děti vykonávat i práce mimo domov. Žňový útulek v Nezvěsticích byl otevřen 19. dubna 1943, původně byl umístěn v místnosti v Sokolovně. *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 340-341.

škola přistavena a následně zrekonstruována tak, že došlo k propojení obou stávajících budov a vytvoření jednoho rozsáhlého komplexu (viz příloha č. 14).⁹⁵

V dnešní době je škola plně modernizovaná, nachází se zde počítačová učebna, speciální jazyková učebna, škola je vybavena interaktivní tabulí, projektory a dalším technickým vybavením. U školy nechybí park ani venkovní hřiště. Po sportovní stránce poskytuje nejen svým žákům, ale i široké veřejnosti dostatečné vyžití, jelikož byla u školy r. 2003 vystavěna velká sportovní hala.⁹⁶ V současné době má škola kapacitu 320 žáků, přičemž ji v letošním školním roce 2012/2013 navštěvuje 233 žáků, kteří jsou zařazeni do celkem deseti tříd. 60,5 % tvoří žáci dojíždějící z okolních obcí, a tak škola poskytuje zázemí nejen místním dětem, ale i dětem z širšího okolí.⁹⁷

7.2 Spolky

V Nezvěsticích nacházely již od konce 19. století a nadále nacházejí své zastoupení mnohé spolky, jejichž síť se od počátku 20. století v obci významně rozrůstala. V Nezvěsticích fungoval pestrý spolkový život zahrnující spolky sportovní, divadelní, politické, stavební, kovodělnické, zemědělské a další. Jako nejstarší organizace dosud působící v obci se uvádí Sbor dobrovolných hasičů, který byl založen r. 1884 a svojí činností již mnohokrát potvrdil svůj význam v obci.⁹⁸ Hasičský sbor zasahoval při řadě velkých požárů, jako byl např. v r. 1909 požár Tylova mlýna, nebo r. 1942 velký požár u Plzáků, hasiči dále našli uplatnění při likvidaci povodní, které se v Nezvěsticích často objevují. Zázemí získal hasičský sbor po vystavení požární zbrojnice r. 1958, nyní nově opravené.⁹⁹

V oblasti divadelní mají Nezvěstice v podobě ochotnických spolků také své zastoupení. V Nezvěsticích se hrálo divadlo již od 19. století, na tuto tradici navazovaly počátkem 20. století dva ochotnické spolky – Tyl a Havlíček. Ochotnická představení byla velmi oblíbená jak v Nezvěsticích, tak i v okolních obcích, kam ochotníci zajížděli, aby předvedli své divadelní umění. Představení se hrála při různých příležitostech a nezahrnovala jen jednoduché hry, ale i náročné operety s hudbou a zpěvem.¹⁰⁰ Od padesátých let minulého

---

⁹⁵ *Školní kronika*. VI. díl, nestr.

⁹⁶ *Školní kronika*. VII. díl, nestr.

⁹⁷ V současnosti mimo nezvěstických žáků školu navštěvují děti ze Šťáhlav, Žákavé, Šťáhlavic, Milínova, Chválenic, Nezbyšovic, Želčan, Chouzov, Lipnice a Spáleného Poříčí. Informace o škole 2012/2013 [online]. Základní škola Nezvěstice [cit. 2012-11-05]. Dostupné z: <<http://zs.nezvestice.cz/informace.htm>>.

⁹⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 49.

⁹⁹ Tamtéž, s. 62, 331.; *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 187, 235.

¹⁰⁰ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 140, 375.

století v obci fungoval při Osvětové besedě později samostatný divadelní kroužek.¹⁰¹ Nejnovější divadelní spolek v obci, mající ve svém repertoáru především pohádky, je Lumír, který byl založen r. 1993.¹⁰² V r. 2000 byl v obci také ustaven taneční soubor Radost, vystupující však již od r. 1998, původně jen s Českou a Moravskou besedou. Soubor tíhnoucí k folklóru vystupuje ve stylizovaných krojích na reprodukovanou hudbu z oblasti Plzeňska.¹⁰³

Mezi první sportovní spolky v obci řadíme Dělnickou tělovýchovnou jednotu a Tělovýchovnou jednotu Sokol, založené v r. 1919, později sloučené v TJ Sokol.¹⁰⁴ Sportovním úspěchům jistě napomohla stavba sokolovny ve 20. letech 20. století a založení hřiště Dělnické tělovýchovné jednoty s vlastním pavilonem u školy.¹⁰⁵ K soutěžím a různým sportovním akcím se velkým dílem využívá sportovního stadionu zřízeného v r. 1960, v současné době nově zrekonstruovaného.¹⁰⁶ Největší ohlas a úspěchy má v Nezvěsticích oddíl národní házené, který slavil v r. 2012 devadesát let a má zde tedy dlouholetou tradici. TJ Sokol Nezvěstice sdružuje také oddíl stolního tenisu a odbor asociace sport pro všechny.¹⁰⁷

Spolková činnost v Nezvěsticích byla vždy poměrně pestrá, některé spolky si zachovaly svoji působnost až dodnes, jiné jsou již minulostí. Například k r. 1923 bylo v obci soustředěno sedmnáct spolků, mezi nimiž byly čtyři politické organizace (agrární, sociálně demokratická, národně socialistická, živnostenská - Jednota malozemědělců), Sbor dobrovolných hasičů, Kovák, Kovopracovník, Domkáři, Unie železničních zřízenců, Jednota železničních zaměstnanců, Družstvo pro stavbu rodinných a činžovních domů, Obroda, ochotnické spolky Havlíček a Tyl, filiálka Západočeského konzumního družstva, TJ Sokol a Dělnická tělovýchovná jednota.¹⁰⁸

Za druhé světové války a po válce se spolkový život v obci dosti měnil. Některé spolky zanikly, jiné byly obnoveny, ale došlo i na založení nových, jako např. velmi početného Československého červeného kříže či Lidové myslivecké společnosti, ale mezi spolky dominovaly největším počtem členů politické organizace KSČ. K r. 1950 se počet spolků

¹⁰¹ *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 139, 153.

¹⁰² *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 347, 354.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 14, 71.

¹⁰³ *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 169, 211.

¹⁰⁴ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 130.; *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 178-179.

¹⁰⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 230-234.

¹⁰⁶ *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 14, 20.

¹⁰⁷ TJ Sokol [online]. TJ Sokol Nezvěstice [cit. 2012-11-05]. Dostupné z: <<http://www.tjsone.wz.cz>>.

¹⁰⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 140.

v Nezvěsticích vyšplhal dokonce na dvacet tři, přičemž zde působily např. Československý svaz mládeže, Včelařský spolek, Junák, odbočka ROH železničních zaměstnanců, Pěvecký kroužek a další.¹⁰⁹ Děti a mládež sdružoval za komunistické éry Pionýr, Jiskry či Socialistický svaz mládeže, které později vystřídal Svaz mladých. V té době fungoval také Svazarm (Svaz pro spolupráci s armádou) pečující o brannou výchovu, Svaz československo-sovětského přátelství nebo také Český svaz žen.¹¹⁰ V současné době, mimo již zmíněných, fungují např. Český svaz zahrádkářů, Český svaz chovatelů pořádající četné výstavy zvířectva v místním chovatelském areálu, Myslivecké sdružení Úslava, Sdružení zdravotně postižených, Sdružení rodičů a přátel školy při základní škole, Mykologický klub Nezvěstice a politické organizace.

---

¹⁰⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 240, 257-258, 368.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 227, 313, 323, 337.; *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 13, 126, 252.; *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 50, 76, 128, 246, 359.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 267.

8 Kulturní vývoj Nezvěstic ve 20. století

8.1 Kulturní činnost

Pestrý kulturní život v Nezvěsticích nesouvisí pouze se spolky a jejich činnostmi, ale i s dalšími zařízeními. Jedním z nich je obecní knihovna založená již r. 1923, stále se rozrůstající až na současný počet více jak pěti tisíc knih poskytujících svým čtenářům.¹¹¹ Dalším bylo kino umístěné v sokolovně, které promítalo již od dvacátých let minulého století až do r. 1976, kdy bylo pro stále klesající počet návštěvníků zrušeno. O čtrnáct let později se ještě objevila zásluhou Svazu mladých snaha kino obnovit, což se sice podařilo, ale promítání nemělo dlouhé trvání, jelikož zaniklo o rok později spolu se svazem. V sokolovně se hrálo také divadlo, pořádaly se různé zábavy a četné plesy, jak tomu je dodnes.¹¹²

Vyžití v parních letních dnech poskytovalo místním občanům jistě koupaliště založené Josefem Šilhánkem r. 1935 (viz příloha č. 15). Koupaliště bylo zřízeno na řece Úslavě u louky zvané „Pod Skokem“ směrem na Šťáhlavice.¹¹³ U koupaliště stávaly na louce dřevěné kabiny a od r. 1938 také dům pro letní hosty s restaurací. Zaniklé koupaliště na řece bylo v sedmdesátých letech vystřídáno nově zbudovaným koupalištěm v klasické podobě bazénu ve vartecké části obce, které funguje dodnes. V areálu se konají od devadesátých let také různé taneční zábavy a novinkou r. 2011 je zde i poprvé konaná „Neckyáda“, při které probíhal např. závod doma sestavených nemotorových plavidel, jízda na trakaři po lávce, dobrodružný běh kolem bazénu a další disciplíny.¹¹⁴

O kulturní život v obci se staral od r. 1920 osvětový sbor, transformovaný později do osvětového střediska či besedy, jejichž funkce lze v dnešní době spatřovat v kulturní a společenské komisi při obecním úřadě. Osvětová beseda zaštiťovala například různé výstavy, přednášky, taneční kurzy či exkurze. Kulturní komise v současné době pořádá např. zájezdy do divadel či za historickými památkami, pořádá v obci častá loutková

---

¹¹¹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 135, 151, 164.

¹¹² *Tamtéž*, s. 137, 253.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 263, 294.

¹¹³ V řečišti byly postaveny dva pilíře, mezi nimi se nacházel fošnový jez, který zvedl vodní hladinu tak, že směrem proti proudu utvořila voda velké pleso. Břehy koupaliště byly upraveny a betonem vyztuženy. *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 296.

¹¹⁴ *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 96, 146.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 284.; Návrh 1 – neckyáda [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-11-11]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/832011120427.pdf>.

představení, vánoční koncerty v kostele a další akce.¹¹⁵ Po založení první obecní kroniky se v obci ve dvacátých až padesátých letech 20. století konaly besedy o historii obce, které probíhaly současně při veřejném vyložení kroniky. Kronikář tehdy četl z kroniky a vyprávěl o zajímavostech z historie. Podobná beseda doplněná o dobové fotografie a dokumenty se konala i v současné době, naposledy v r. 2005.¹¹⁶

Koncem padesátých let minulého století nacházíme záznamy v obecní kronice o tom, že v Nezvěsticích vycházel časopis Šídlo a také Žňové noviny. Vydavatelem týdeníku Šídlo byl místní národní výbor, Žňové noviny informující o průběhu žňových prací vydávali pracovníci strojní a traktorové stanice. Šídlo se nejčastěji zabývalo místním JZD, objevovaly se v něm satirické obrázky a zprávy o dění v obci zahrnující např. i sportovní události, které vyvolávaly vždy debaty místních občanů.¹¹⁷ O Šídlu se v r. 1960 psalo i v okresních novinách Nový život, kde mu byla vzdána chvála. V článku „Dobré nástěnné noviny“ autor zmiňuje, že Šídlo dokáže pochválit i píchnout do nedostatků v obci i JZD.¹¹⁸ Poslední záznam o vycházení týdeníku je z r. 1963.¹¹⁹ Návaznost na tyto aktivity bychom mohli spatřovat ve vydávání čtrnáctideníku Varta Times, který vycházel v letech 1996-2006. Čtyřstránkové noviny obsahovaly vtipné články týkající se všech stránek života v obci, básničky, pozvánky na místní akce a byly podporovány i obecním úřadem, který zde zveřejňoval své zprávy. Do novin přispívali průběžně se měnící dopisovatelé, přičemž šéfredaktorem a zároveň vydávajícím byl Miloslav Nekola ml.¹²⁰

8.2 Tradice, oslavy a místní zvyky

Lidovou slavností, která má v Nezvěsticích svoji tradici, jsou staročeské máje, konající se vždy koncem května. V obecní kronice nalezneme nejstarší záznam o průběhu oslav z r. 1949, přičemž je zde zmínka, že se staročeské máje toho roku do obce opět s velkým ohlasem vrací, a to po dlouhé době. Od padesátých do šedesátých let minulého století probíhaly slavnosti poměrně často, i několik let po sobě, postupem času však jejich četnost

---

¹¹⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 147.; *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 168.; *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 95, 277.

¹¹⁶ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 255-256, 258, 363, 378.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 363.

¹¹⁷ *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 244, 259.; *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 34.

¹¹⁸ Dobré nástěnné noviny. *Nový život*. 1960, roč. 11, č. 38 z 23. 12., s. 3.

¹¹⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 245.

¹²⁰ *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 83.

ubývala a nyní je zvykem staročeské máje pořádat po deseti letech. Poslední tři májové oslavy tak proběhly v letech 1988, 1998 a 2008.¹²¹

Při staročeských májích, které obvykle pořádali hasiči nebo Sokol, obcházel chlapci domy se svobodnými dívkami a před každým domem, kde žilo svobodné děvče, zasadili přes noc břízku jako máj. Tu si dívky ráno ozdobily stužkami a ten den byla také v obci vztyčena vysoká ozdobená máj. Ráno obcházel hudebníci s místními chlapci vystrojenými v selském kroji domy s májkami, kde zahráli, zazpívali, případně si zatančili s dívkami. Rodiče dívek poctění návštěvou podarovali chlapce za své dcery. Ta dívka, od jejíž rodiny přišlo nejvíce peněz, se stala královnou a dostala královninu čelenku. Královna pak jela odpoledne v kočáře v čele průvodu, do něhož se zapojila nejen v krojích ustrojená děvčata a chlapci, ale připojila se vždy spousta místních lidí za doprovodu hudby a veselí. Později se rozšířila tradice skládání krátkých básní či rýmů o každém svobodném děvčeti, jež byly předneseny na odpoledním slavnostním programu konaném většinou v sokolovně. Poslední staročeské máje byly doplněny také vystoupením taneční skupiny Radost (viz příloha č. 16).¹²²

Podobně jako s předchozími slavnostmi je na tom v obci masopust. Masopustní maškarní průvod se dříve oproti posledním desetiletím sice objevoval častěji, přesto zde není tento zvyk zapomenutý. Nejstarší záznam o konaném masopustu v Nezvěsticích je z r. 1949, ale obsahuje zmínku o předcházejících masopustech z válečného období. Ve 40.-60. letech minulého století se objevoval poměrně často, ne však s každoroční pravidelností. Poslední masopustní veselí se uskutečnila s odstupem deseti let a zcela poslední šesti let, přičemž se konala v letech 1987, 1997, 2007 a 2013. Masopustní průvody probíhající v únoru či březnu tak navázaly na dlouholetou tradici a dalo by se říci, že čím méně časté jsou, o to více si lidé připomínání těchto zvyků váží a jsou vždy za hojně účasti plné veselí (viz příloha č. 17). Maškary obcházely domy a nenechaly projít ani kolemjdoucí, kteří se většinou raději vyplatili, aby nedopadli hůře. Masopust překlenující období zimy a blížícího se jara měl v tomto ohledu své zastoupení v podobě vycpaného „Bakuse“, který byl v průvodu vozen na pohřebním voze v rakvi a na závěr byl zbaven života. Jako symbol

---

¹²¹ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 221, 273.; *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 216.; *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 89-90.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 101.

¹²² *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 221, 273.; *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 216.; *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 89.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 101.

odcházející zimy byl „Bakus“ na mostech hozen do vody a večer se pokračovalo ve veselí v hostinci.¹²³

Ke slavnostem zcela jiného rázu týkajícího se vzhledu obce patří tzv. stromové slavnosti, které se v obci konají od r. 1906. V té době bylo propagováno sázení stromů a keřů na dosud holých, prázdných místech a začalo se se sázením stromů u školy. Stromové slavnosti ovlivnily podobu obce, když bylo např. na Vartě, do té doby holé stráni, a při silnici do Milínova během krátkého času vysázeno 150 třešní. Při jarních slavnostech sázení mívali učitelé místní školy proslov, děti mimo sázení zpívaly, recitovaly a přišli je podpořit rodiče.¹²⁴ Obdobu tohoto zvyku lze v dnešní době spatřovat v již ojedinělém sázení stromů k různým příležitostem jako např. r. 1998 k jubileu osmdesát let od vzniku Československé republiky, kdy byl před obecním úřadem vysazen strom republiky – lípa, nebo při zahájení nového školního roku r. 2012, kdy byl zasazen v parku před školou památný dub při příležitosti návštěvy školy hejtmanem plzeňského kraje.¹²⁵

Když pomíneme oslavy vztahující se k výročí vzniku místních spolků, sportovních oddílů, školy, dráhy či samotné obce a oslavy k výročím významných českých osobností, mezi nimiž se objevovaly např. slavnosti k uctění památky Jana Husa či Jana Žižky, probíhají v obci dnes pravidelné oslavy výročí osvobození.¹²⁶ Jejich ráz se ovšem v průběhu doby měnil. Pod vlivem komunistického režimu se oslavy nesly v duchu sovětského vyzdvihování, přičemž americké vojsko, které do Nezvěstic dorazilo o několik dnů dříve, bylo zcela opomenuto, čemuž byla utržena přítrž po r. 1989.¹²⁷ V dnešní době se oslavy neobejdou bez konvoje válečných historických vozů či koncertu na demarkační čáře, která je v Nezvěsticích na mostech (viz příloha č. 18).¹²⁸

Svátek práce, 1. máj, se v Nezvěsticích slavil až do r. 1989. Od čtyřicátých let, především v období komunismu, byl spojen vždy s okázalým průvodem a manifestací s proslovy

---

¹²³ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 211, 254.; *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 384.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 135.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 66.

¹²⁴ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 60-61.; *Pamětní kniha Obecné školy v Nezvěsticích*. I. díl, s. 49, 55.

¹²⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 113.; Novinky ze školy - první školní den [online]. Základní škola Nezvěstice [cit. 2012-11-17]. Dostupné z: <<http://zs.nezvestice.cz>>.

¹²⁶ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 176, 251-252.; *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 83.

¹²⁷ *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 67, 137, 241, 362.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 249.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 9.

¹²⁸ Kulturní komise při OÚ Nezvěstice – oslavy osvobození 2011 [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-18-11]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/582011195317.pdf>; Koncert na demarkační čáře [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-18-11]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/532012202931.pdf>.

k pracujícím lidu (viz příloha č. 19). V dnešní době je svátek připomínán jen tradicí stavění májky v předvečer 1. máje.¹²⁹ V komunistickém období probíhaly v Nezvěsticích také lampionové průvody v rámci oslav Velké říjnové socialistické revoluce, četné oslavy výročí KSČ nebo také Mezinárodního dne žen, kdy se pořádaly obvykle besedy za účasti dětí.¹³⁰

---

¹²⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 328.; *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 121, 181, 262.; *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 213.; *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 16, 83-85, 159-161.; *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 47, 119, 328.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 41, 96, 172, 211.

¹³⁰ *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 45, 124, 176, 209, 218, 244, 278, 337, 346, 360, 378.

9 První světová válka

9.1 Odras války v obci Nezvěstice

První světová válka, ve své době největší válečný konflikt, zasáhla do dění obce již 26. července 1914. Toho dne byla vyhlášena mobilizace občanstva a lidé se dozvěděli z plakátů vylepených po obci zprávu od Františka Josefa o vyhlášení války Srbsku a Rusku. Okamžitá mobilizace byla nařízena mužům do věku 37 let, kteří se dle pokynů odebrali na místní nádraží, kudy každou hodinu projížděl vojenský vlak a sbíral rukující. Vojáci byli nejdříve odvezeni do Plzně, kde se museli hlásit a dozvěděli se více o svých plucích.¹³¹ Požadavky na rukující muže byly již v září 1914 změněny, když se zvýšil věk mužů povolanych do války z původních 37 na 42 let. Později byla dalšími vyhláškami vojenská povinnost rozšířena na všechny muže od 18 do 55 let, což samozřejmě platilo i pro nezvěstické občany.¹³²

Pod vlivem odchodu mužů do války, kdy rukovali v některých případech synové spolu s otci, dolehl tlak války i na Nezvěstice. Děti pomáhaly rodičům a příbuzným při polních pracích, mnozí lidé se snažili dostat do továren zřizovaných pro výrobu válečného materiálu, aby nemuseli do války. Z války se vraceli první ranění včetně nezvěstických mužů, kteří putovali do vojenských nemocnic v Plzni, zřízených ve všech velkých školách.¹³³ Dle zjištění obecního úřadu vykonávalo za první světové války vojenskou službu 68 mužů z Nezvěstic, z nichž nejméně devět, mezi nimiž byli i bývalí žáci místní školy, padlo v boji či zemřelo na následky utrpěných zranění a nemocí. Dalších minimálně deset vojáků bylo na bojišti raněno, osm bylo v zajetí.¹³⁴

Lidem postupně docházelo, že válečný konflikt, o němž se zpočátku domnívali, že skončí za několik týdnů, potrvá mnohem déle. Tísňovou náladu lidu i vojáků zaskočených válkou vyjadřovaly dokonce nápisy na vlacích převážejících vojáky typu „Červený šátečku, kolem se toč, jedeme na Rusa, nevíme proč“ nebo „Vývoz masa do Ruska“. Vybízení českých vojáků k boji a k tomu, aby dali život za císaře a vlast, nebylo stejné jako u německých občanů. Nezvěstičtí muži stejně jako mnozí jiní nuceně opustit kvůli válce své rodiny a domov neviděli smysl ve válčení za cizí zájmy. Daný postoj ovšem nesdíleli němečtí

---

¹³¹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 67-68.

¹³² Tamtéž, s. 71, 73.

¹³³ Tamtéž, s. 70-71, 74.

¹³⁴ Tamtéž, s. 97.

občané, jejichž vojáci s povznesenou válečnou náladou se pyšnili i na vlcích bojovnými nápisy a Češi si před nimi museli dávat pozor na to, aby se něčím neprořekli.¹³⁵

Loajálnost k rakouské říši a armádě byla v Nezvěsticích projevována při počátečních úspěších z r. 1915 při znovudobytí Lvova, Přemyslu nebo dobytí Varšavy, kdy se ve škole konala velká slavnost a byly vztyčeny vlajky na obecním úřadě, na škole a nádraží. Toho roku byla císaři povolána sláva a narozeniny Františka Josefa byly v obci okázale oslaveny.¹³⁶ Na znamení toho, jakou měrou však byly oslavy císaře vyjadřující loajálnost k Rakousku pouze oficialitou, je v obecní kronice učiněn následující záznam o usnesení obecního zastupitelstva. „*Hledíce s loyálními city ke stupňům trůnu usnází se obecní zastupitelstvo jednomyslně, by místodržitel radovi Hatlákovi zaslána byla k 85. narozeninám císaře Františka Josefa blahopřejná depeše.*“ Dle záznamů kronikáře, zde však bylo ale tužkou ještě připsáno „*nuceně*“.¹³⁷

První světová válka měla dopad mimo jiné také na chod nezvěstické školy. Hned v prvním roce války odjel s 35. plukem do Haliče zdejší učitel Václav Karas a další učitel František Uher byl zaměstnán také válečnými povinnostmi.¹³⁸ Místo nich nastoupila do školy na výpomoc Božena Hřebíková, která učila s řídícím Václavem Slavíkem. Vyučování probíhalo jen ve dvou třídách, ve kterých se těsnalo až 139 žáků a v prosinci r. 1917 došlo v důsledku nedostatku uhlí k uzavření školy na dobu zhruba jednoho měsíce.¹³⁹ František Uher po svém návratu do školy koncem války zaznamenal do kroniky, že valně na tom nebyli žáci ani s vědomostmi ani s kázní a stěžoval si, že mravnost dětí je kažena výrostky zaměstnanými v továrnách. Škola se za války stala centrem utužování vlastenectví a výchovy v rakouském duchu, jak bylo nařízeno.¹⁴⁰

Pohyb obyvatelstva za války nebyl jednostranný, alespoň v Nezvěsticích ne, jelikož se obec v tomto období musela vyrovnat s přílivem uprchlíků a vystěhovalců z ciziny, kteří do Nezvěstic přijížděli poté, co je vláda přinutila opustit území prohlášené za válečné. Obci tak nastaly starosti, když v srpnu r. 1915 přijeli do obce uprchlíci z Itálie a počátkem r. 1916 je následovalo sto chorvatských uprchlíků, kteří zde byli přes noc prozatímně ubytováni. Místodržitelským radou bylo tehdy nařízeno, aby v obci bylo

---

¹³⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 68, 71-72.

¹³⁶ *Tamtéž*, s. 76.

¹³⁷ *Tamtéž*, s. 77.

¹³⁸ *Tamtéž*, s. 71.

¹³⁹ *Pamětní kniha Obecné školy v Nezvěsticích*. I. díl, s. 144-145.; *Kronika Obecné školy v Nezvěsticích*. II. díl, s. 15.

¹⁴⁰ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 81, 93.; *Pamětní kniha Obecné školy v Nezvěsticích*. I. díl, s. 111.

připraveno místo pro stálé ubytování 40 uprchlíků, které bylo plně využíváno. V obci se ubytovalo 47 osob, každé z nich bylo denně placeno 90 h, z čehož jim bylo obcí sráženo celkem 10 h na byt a topení.¹⁴¹ Soužití nových nájemníků s domácími lidmi nebylo bezproblémové. Jiný způsob života byl důvodem častých výpovědí z nájmu, ale jazyková bariéra nebyla natolik velká, aby z uprchlických rodin zde pobývajících nemohlo být v r. 1916 začleněno do místní školy devět dětí. V Nezvěsticích pobývaly tyto rodiny do března 1917, kdy se přestěhovaly do Chocenic.¹⁴²

9.2 Vliv války na hospodářství obce

Co se týče hospodářské situace, měly časté odvody dopad především na zemědělství, kde nastal veliký nedostatek pracovních sil, a muže tak musely zastoupit ženy s výpomocí dětí od věku 12 do 17 let. Řešení bylo spatřováno v posílání vojáků na výpomoc zemědělcům, později dokonce i zajatců z Ruska nebo Itálie.¹⁴³ Ceny potravin značně vzrostly a nedostatečná zásobovací situace se projevila v Nezvěsticích i takovým opatřením, kdy byl starosta nucen místnímu mlynáři zakázat stálý prodej chleba a mouky cizím obyvatelům, aby zůstaly zásoby v obci. Na vesnice, taktéž i do Nezvěstic, přijížděly totiž zástupy městských lidí, kteří se zde snažili sehnat potraviny, jichž byl nedostatek. Ve válečném období se nedostávalo látek, obuvi, petroleje, mýdla, uhlí, dříví a potravin jako cukru, kávy, mléka, masa a dalších.¹⁴⁴

Stejně jako v ostatních obcích byla i zde zřízena zásobovací komise a přešlo se k vydávání lístků na potraviny a různé zboží s určením dávek na osobu. Těmto poukázkám se lidově říkalo „enky“, vydávaly se např. chlebenky, moučenky, cukřenky, tabačenky, tučenky a další -enky. Tento systém však nezaručoval dostatek veškerého zboží pro všechny obyvatele, jelikož se na poukázky s označením počtu kg a týdnem, kdy mělo být dané zboží k dostání, často nic nedostalo a další týden již neplatily. Mezi lidmi se tak za války velkou měrou rozvinulo obchodování se zbožím jeho výměnou, a peníze tak ztrácely svou hodnotu. Nejváženějšími byli v té době ti, kteří měli potraviny, jež se směňovaly např. zlatem, šperky či šatstvem.¹⁴⁵

---

¹⁴¹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 73-4, 78-79.

¹⁴² *Kronika Obecné školy v Nezvěsticích*. II. díl, s. 14.

¹⁴³ Tamtéž, s. 22.

¹⁴⁴ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 75, 83-86.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 77, 83-84, 87.

Zpočátku války, dokud nezačala nouze a bylo co dávat, obdarovávali místní občané vojáky kuřivem či jídlem, než dolehla krize na ně samotné. Především škola se v té době zapojila, když žáci spolupůsobili při dodávání darů do lazaretů. I přes zhoršující se stav zásobování se v obci v průběhu války pořádalo několik sbírek, které byly zpočátku dobrovolné, postupem času však začaly být stále více omezené a vynucené. Jednalo se např. o sbírky peněžní, sbírky šatstva, potravin, nápojů či kuřiva, které byly zasílány lazaretu v Plzni, vojákům na frontu, nebo byly např. v případě sbírky látek a starého šatstva pořádané na podzim r. 1915 poslány do Vídně ke zpracování pro válečné účely.¹⁴⁶

Další metlou, která se snesla na obyvatelstvo obce, byly válečné půjčky. Kromě dalších vojáků bylo zapotřebí také množství financí. Obec byla vyzvána k upsání financí v první válečné půjčce již v srpnu r. 1915. Tehdy byla ale uznána nemožnost upsat první, stejně tak i druhou, válečnou půjčku z důvodu zadluženosti obce. Třetí válečné půjčce a pěti následujícím se však už nevyhnula.¹⁴⁷ Nejnevděčnejší roli zastávali v tomto ohledu učitelé, kteří se stávali důvěrníky válečných půjček a měli za úkol nabízet či spíše nutit občanům, aby upisovali hodně peněz.¹⁴⁸ Válečných půjček se účastnili i někteří žáci.¹⁴⁹ Podobně jako sbírky byly i válečné půjčky ovlivněné strachem obyvatel, aby na ně nepadlo podezření, což platilo zejména v případě zproštěných vojáků, kterým hrozilo okamžité narukování do války, pokud neupsali dostatek peněz.¹⁵⁰

Postupem času bylo státem zavedeno nucené odvádění obilí, brambor, dokonce i sena a slámy. K tomu účelu byl zřízen Státní obilní ústav s pobočkou v Plzni a na venkově byly zřízeny sběrný, které museli vést učitelé. Učitelé tak měli opět nevděčný úkol, a to chodit s výkupním komisařem k rolníkům a nutit je k odvádění produktů a zapisovat, kolik kdo odvedl, a také kontrolovat mletí ve mlýně, jelikož se rolníkům vydávaly mlecí lístky. Učitelé museli dále zjišťovat osevní plochy, zapisovat, čím je které pole osázeno, a na tomto základě byl předepisován kontingent, který se měl odvést po sklizni.¹⁵¹ Lidé se samozřejmě snažili všechna tato nařízení různě obcházet i za pomoci místního učitele,

---

¹⁴⁶ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 72, 74, 77-78, 81.

¹⁴⁷ Pod tlakem hejtmanství z Plzně bylo obci nařízeno upsat ve třetí válečné půjčce 10 000 korun. Obec tímto obchodováním s půjčkami měla vydělat za 15 let 1 695 korun. Tamtéž, s. 76, 78, 80, 81, 96-97.

¹⁴⁸ *Kronika Obecné školy v Nezvěsticích*. II. díl, s. 9-11.

¹⁴⁹ Žáci se účastnili např. třetí a čtvrté válečné půjčky. Ve čtvrté půjčce podporované správou školy bylo upsáno od žáků 25 korun a občané Nezvěstic upsali dle záznamů školní kroniky 6 600 korun. *Pamětní kniha Obecné školy v Nezvěsticích*. I. díl, s. 119, 123.

¹⁵⁰ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 81.

¹⁵¹ V r. 1918 bylo např. Nezvěsticím po výmlatu předepsáno odvést 9 vagonů obilí (2 vagony pšenice, 4 žita, 1,5 ovsa, 1,5 ječmene) a 10 vagonů brambor. Tamtéž, s. 87, 94-95.

který se přesto i tak lidem nezavděčil. Obtížné období strachu a nejistoty, kdy lidé hleděli na to, aby měli sami dost, vneslo do obce bohužel i udavačství.¹⁵²

Rekvizice došly tak daleko, že byly spojené s prohlídkami statků a chalup, při nichž komisař s četníky, místními znalci, starostou a několika ozbrojenými vojáky prohledávali obydlí místních občanů, pokud se jim zdálo zásob na sýpce málo. Neváhali prohledat ani temné kouty a tajné skryše v domech, včetně skříní a postelí. Všechno, co nebylo komisi hlášeno, propadlo konfiskaci. Lidé proto před prohlídkami odváželi schované zásoby obilí ke svým známým, kde už prohlídky proběhly, nebo do jiných obcí, ukryvali je v lese, v rokli, kde se hlídalo a na dalších místech.¹⁵³ Už tak napjatou atmosféru v obci vyostřili všudypřítomní četníci, jejichž stanice o třech mužích byla 1. srpna 1918 v Nezvěsticích zřízena. Četníci drželi hlídku na nádraží a v okolí, aby zabránili především rozkrádání obilí z vagónů projíždějících obcí, ale také dalším krádežím v obci, které se z bídy rozmohly. Kvůli jedné z nich došlo dokonce k přestřelce na nádraží, poté byla dána na nádraží zhruba na tři týdny vojenská stráž.¹⁵⁴

Ke konci války, po zhroucení ruské fronty začalo zprošťování učitelů, zemědělců i dělníků od vojenských povinností, a ti se vraceli po dlouhé době zpět do svých domovů a běžných životů.¹⁵⁵ Planoucí naděje na vznik samostatného československého státu se rýsovaly čím dál jasněji, což se rozhodl po zasedání parlamentu 31. května 1917 podpořit zasláním následujícího projevu českému svazu poslanců i nezvěstický starosta Alois Krňoul s obecním zastupitelstvem. „*Radostně vzrušení pod dojmem projevu českých spisovatelů a zvláště českého svazu poslanců shromáždění zástupci obce Nezvěstic-Volešné prodchnuti vroucím přáním, by nyní v nejvyšší příznivé době českoslov. lid domohl se historických práv svých s vybavením se od staletých nepřátel našich: Voláme k Vám! Hajte svorně a neohroženě spravedlivá práva naše až do těch hrdel a statků! Vymozte s přáteli svobodu veškerému utlačovanému lidu československému a on bude hrdě a neochvějně za vámi stát!*“¹⁵⁶ Ke vzniku Československé republiky scházel již jen krůček, který se do konce první světové války podařilo uskutečnit.

---

¹⁵² *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 87, 97-99, 103.

¹⁵³ Tamtéž, s. 102-103.

¹⁵⁴ V říjnu r. 1918 došlo v nádražní čekárně k přestřelce mezi zloději a četníky, kteří kontrolovali přítomné. Při tomto incidentu byli poraněni tři četníci a jeden lupič, lidé v čekárně našťěstí nebyli zraněni. Tamtéž, s. 100-101.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 91-92.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 88-89.

10 Meziválečné období

10.1 Nezvěstice po vzniku Československé republiky s následky první světové války

Zlomový den českých dějin, 28. říjen 1918, a jeho poselství bylo v Nezvěsticích zpočátku přijato nevěřícně. Informace o vzniku republiky se do obce šířily prostřednictvím cestujících z Plzně. Potvrzení pravdivosti slov rozjařených lidí z nádraží přišlo vládním telegramem přijatým na nádražní stanici. Telegram informoval o kapitulaci Rakouska a konečně získané svobodě. Dále rozšiřoval pokyny k okamžitému zavedení češtiny jako úřední řeči a vyrozumění četnictva a občanů. Lidé začali provolávat slávu republiky a na znamení radosti ihned vyvěsili vítězný prapor nad školou. Následovalo odstraňování rakouských emblémů z budov a uniforem a následující den obcí procházel slavnostní průvod.¹⁵⁷

10. listopadu se konala slavnostní schůze obecního zastupitelstva a byla v obci ustanovena hospodářská rada k vedení aprovizačních záležitostí. Návrat prvního československého prezidenta byl v obci rovněž oslaven s okázalostí a poté již koncem roku oslabovalo nadšení a svornost mezi lidmi v obci a nastával politický boj o moc.¹⁵⁸ Úřadování obecního zastupitelstva, které v obci setrvalo již šestým rokem, pomalu končilo a koncem r. 1919 došlo na nové obecní volby. Volilo se však již podle nových měřítek. Volení dle sborů a daní bylo zrušeno, zavedlo se všeobecné hlasovací právo a hlasovalo se podle politických stran. Do obecního zastupitelstva byli zvoleni zástupci ze tří politických stran. Nejstarší tradici v obci měli sociální-demokraté, jejichž strana byla založena r. 1895 a v obci měla v následujících letech nejsilnější podporu. Dále v obci působili od r. 1919 agrárníci a českoslovenští socialisté. O několik let později k tomuto politickému spektru přibyla politická organizace živnostníků.¹⁵⁹

Dle záznamů obecní kroniky nabídl hrabě Valdštejn bezprostředně po skončení války podporu potřebným vojákům, kteří se vrátili z války. Doporučeno bylo jedenáct mužů. Nejspíš se jednalo o podporu finanční, další podrobnosti bohužel záznam neobsahuje.¹⁶⁰ Památku těch, kteří se svobody bohužel nedočkali a padli ve válce, se rozhodla obec uctít zhotovením pomníku padlých a zemřelých ve válce. Návrh na zřízení byl přednesen

---

¹⁵⁷ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 103-105.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 106, 114, 115.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 117-118, 135, 228.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 116.

22. října 1922 a jeho slavnostní odhalení se konalo 15. července 1923 za účasti legionářů, místních občanů i lidu z okolí. Žulový obelisk s pískovcovou sochou dívky znázorňující vlast, která truchlí nad ztrátou svých synů, byl umístěn mezi školou a kostelem (viz příloha č. 20).¹⁶¹ Z kostelní věže byl za války r. 1918 sňat a odvezen nejmladší ze tří zvonů pocházející patrně z počátku 16. století. Místo rozbitého zvonu, jehož kov byl upotřeben pro vojenské účely, se nezvěstičtí občané po válce snažili sehnat nový, což se r. 1927 podařilo.¹⁶²

V období první republiky procházely Nezvěstice spolu s Olešnou několika návrhy na změnu zřízení sdružených obcí, jelikož Olešná žádala dvakrát o prohlášení samostatnou politickou obcí, a to r. 1919 a r. 1923. V obou případech však došlo zemskou správní komisí k zamítnutí. Po nezdařených pokusech Olešné o osamostatnění přišel návrh na sloučení obcí, který byl ale také zamítnut.¹⁶³ K dohledu na poválečné hospodaření obce byla zvolena finanční komise, nařízená zákonem, k níž přibyla bytová komise stále řešící nedostatek bytů a působila zde nadále i aprovidační komise.¹⁶⁴ Po válce prošly Nezvěstice jako všechna místa v republice kolkováním peněz nařízeným ministrem financí Aloisem Rašínem, které způsobilo ve své době poplach mezi lidmi, jelikož se nevracely všechny peníze, když jich část byla zadržena ve formě nucené státní půjčky. Než se dostaly do oběhu peníze nové měny, byl ještě ve snaze zamezit zhroucení finanční situace prováděn zákon o dávce z majetku a byly pořizovány soupisy uložených vkladů a cenných papírů.¹⁶⁵

V Nezvěsticích se v poválečné době rozrůstal počet řemeslníků a živnostníků a také výroben. Po vzniku Československé republiky zde byl jeden válcový mlýn s pekárnou chleba, jedna kruhová a jedna obyčejná cihelna, dvě cementárny, dva obchody s uhlím, tři řezníci, tři trafiky, dva koláři, jeden pekař, truhlář, kovář, obuvník, holič a sedlář, dva krejčí, dva zedničtí mistři, čtyři hostince, čtyři obchody a jedna prodejna Západočeského konzumního družstva. V Olešné působil v té době obuvník, fungovala zde továrna na armatury a od r. 1923 měla obec i svého praktického lékaře.¹⁶⁶ Zdrojem obecních příjmů se vedle pronájmu obecní cihelny fungující až do r. 1939 stal také pronájem lomu na Vartě, ve kterém se lámal kámen sloužící k výrobě šterku. Obecní cihelna i lom byly

---

¹⁶¹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 150, 166-7.

¹⁶² Tamtéž, s. 180, 223.

¹⁶³ Tamtéž, s. 116, 168, 144-5.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 144, 146, 147.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 158-164.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 138, 139.

v meziválečném období pronajímány žákavskému obchodníkovi Václavu Holpuchovi.¹⁶⁷ Rozvoji obce napomohla ve dvacátých letech také zavedená autobusová doprava, nejdříve jen s linkou Nezvěstice-Spálené Poříčí, později s dalšími tratěmi.¹⁶⁸ Velkou změnou v meziválečném období se také stala elektrizace obce a zřízení veřejného osvětlení.¹⁶⁹ Od března r. 1938 se v Nezvěsticích vždy ve středu konaly pravidelné týdenní trhy, které byly četně navštěvovány a přinesly obci ohlas a prospěch živnostníkům.¹⁷⁰

V srpnu r. 1925 se Nezvěstice vyrovnávaly s následky povodně, která nastala po průtrži mračen spojené s obrovskou bouří. Voda valící se od Spálonopoříčska se v Nezvěsticích rozlila po loukách a před mosty, které poničila, se vzedmula tak vysoko, že scházelo jen jeden a půl metru k tomu, aby se přelila přes poříčskou silnici. Koryto Úslavy neschopné pojmout takové množství vody odneslo při velké vodě veškerou úrodu z polí blíž řeky a zaplavilo silnici do Žákavy.¹⁷¹ Tato situace se v Nezvěsticích v následujících desetiletích několikrát opakovala, např. v letech 1954, 1961, 1975 či 1995. Při povodních v r. 1975 ale v daleko větším rozsahu a s daleko horšími následky. Tehdy došlo velmi rychle k rozvodnění Olešenského potoka, jehož valící se proudy vody brzy zaplnily i prostor pod železničním mostem v Olešné, kde voda stoupla až do výše sedmi metrů. Nejvíce poškozená byla dolní část Olešné, ve které zůstalo poničeno osmnáct domů, voda vymlela asi tři metry hlubokou strž u silnice pod železničním mostem a utrhla betonový břeh (viz příloha č. 21).¹⁷²

10.2 Stavební rozvoj obce po parcelaci velkostatků

Po válce bylo potřeba rovněž řešit nedostatek bytů. Staří nájemníci byli zákonem chráněni před výpovědí a nově přibývajících rodiny neměly možnost získat bydlení. Řešením byla stavba nových domů, která však narážela na problém, jelikož pozemky vhodné pro stavbu náležely k Valdštejnově velkostatku, faře a kostelu. Kvůli této situaci bylo přikročeno k založení stavebního družstva pro stavbu rodinných a činžovních domů, které mělo za

---

¹⁶⁷ Státní okresní archiv Plzeň-jih, fond Archiv obce Nezvěstice 1841-1945, Smlouvy nájemní 1920-1938, č. kart. 1, č. inv. 19.

¹⁶⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 219-220, 224, 257.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 151-156, 168.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 285.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 194-203.

¹⁷² *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 82-85.; *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 97-89.; *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 143-145, 339.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 12, 261-267

úkol koupit pozemky a na nich stavět. Koncem r. 1919 tak stavební družstvo koupilo pozemek ležící mezi školou a dráhou, který byl rozdělen na padesát čtyři parcel.¹⁷³

V následujících letech postavilo družstvo na základě zákona o stavebním ruchu sedm domů, na něž obdrželo státní záruku. Všechny domy byly prodány svým čekatelům a na dalších družstevních pozemcích stavěli občané soukromě, takže do r. 1929 přibylo na těchto pozemcích třicet domů a dvě jiné budovy. Pro doložení vzrůstu obce uvádím, že samotné Nezvěstice bez Olešné měly r. 1910 sedmdesát pět domů a r. 1930 již sto šedesát dva.¹⁷⁴

Ve dvacátých letech 20. století došlo v obci na základě zákona o parcelaci velkostatků k rozdělení pozemků, které vlastnili až do 1. října 1924 Valdštejnové. Toho dne byla ukončena parcelace, při níž Státní pozemkový ústav pozemky vyvlastnil a odevzdal do vlastnictví jednotlivým občanům či zaměstnancům dráhy a pošty. Šťáhlavští páni po zveřejnění zákona o parcelaci stačili ještě r. 1922 prodat několik stavebních pozemků za hřbitovem, čímž byla provedena částečná parcelace.¹⁷⁵ Pro následující přidělové řízení pozemků byla zvolena obecní komise, která vyřizovala žádosti jednotlivců o přiděl. Přednostní právo měli zemědělci a lidé vlastníci hospodářské budovy, nesměli ovšem vlastnit více než 10 ha vlastní půdy. Pozemky tak byly rozděleny mezi drobné zemědělce, domkáře, živnostníky a dělníky. Zároveň bylo majitelům pozemků, kterým přiděl nenáležel, povoleno nabídnout na výměnu své pozemky ležící třeba i v jiné obci.¹⁷⁶

Obec Nezvěstice získala při parcelaci pozemek potřebný pro stavbu nových domů a místo pro hřbitov. K tomuto pozemku byl předložen zastavovací plán, do kterého se potom parcelace prováděla. Bylo v něm zakreslené i volné prostranství, jakási budoucí náves, u které si obec rezervovala některé parcely určené ke stavbám, které by sama mohla v budoucnosti podniknout.¹⁷⁷

Při přidělovém řízení vyvstal v obci návrh na zřízení ústavu slabomyslných, kterému by byl vyčleněn statek o výměře 30 ha. Plán byl takový, že při ústavu měla být i škola pro slabomyslné, kteří by zde byli i zaměstnáni a posíláni hospodářům na práci. Návrh však vyvolal rozporuplné reakce. Návrh byl jistě dobře míněn, jelikož se snažil poskytnout více možností i těmto handicapovaným lidem, navíc vzhledem k tomu, že se v Nezvěsticích

---

¹⁷³ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 120-122.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 122, 123, 135, 270.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 18, 150-151.

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 171-172.

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 183.

vyskytuje nádraží, byl by i dobře umístěn a pomohl by i rozvoji obce. Plán na zřízení ústavu ale narazil na nevoli místních občanů, kteří by tak přišli sami o příděl. O daném projektu se v obci dlouho debatovalo a bylo rozhodnuto až hlasováním členů obecního zastupitelstva. Návrh byl nakonec v poměru devět hlasů proti jednomu zamítnut.¹⁷⁸

Kulturní život v obci byl po válečných letech obnoven. V meziválečném období se významně rozrostla síť spolků a přibýly i nové stavby jako např. sokolovna či hřiště Dělnické tělovýchovné jednoty, význam měla jistě i nově vzniklá obecní knihovna, biograf a další zařízení.¹⁷⁹ V tomto období došlo také na stavbu obecního domu, který byl postaven v těsné blízkosti školy s úmyslem, že by do budoucna mohla být v budově umístěna měšťanská škola, o jejíž zřízení žádalo obecní zastupitelstvo po otevření obecního domu r. 1930. Žádosti však prozatím nebylo vyhověno.¹⁸⁰ Do té doby se vyřizovaly nejdříve veškeré záležitosti obecního úřadu ve starostově bytě, od r. 1919 se konaly obecní schůze ve škole a od r. 1929 propůjčil TJ Sokol k obecním schůzím zdarma jednu místnost.¹⁸¹

Bezprostředně po skončení války se škola potýkala s problémem nedostatečného zaplnění lavic kvůli poklesu počtu žáků, což se podařilo koncem dvacátých let překonat. Zřízení měšťanské školy i přes zvyšující se počet žáků však stále nebylo schváleno. I přesto škola využila prostory obecního domu, když sem byla umístěna jedna třída obecné školy.¹⁸² R. 1937 byl v parku před školou postaven pomník prvního ministra školství a národní osvěty Gustava Habrmana (viz příloha č. 22), který již dříve r. 1923 navštívil Nezvěstice. Do Nezvěstic svolal tehdy veřejnou schůzi týkající se nejen politických záležitostí, kdy vybízel všechny přítomné a politické strany ke svornosti a udržení státu, ale i školství. Pomník byl postaven zásluhou zástupců sociálně-demokratické strany.¹⁸³

10.3 Předzvěst druhé světové války

Hitlerovy snahy rozbít demokratické Československo a kroky připravující si půdu pro rozpoutání druhé světové války přinesly koncem září 1938 nevoli i do Nezvěstic. Po vyhlášení mobilizace 23. září odjeli všichni muži na určená shromaždiště, odkud putovali nejčastěji na hranice k Železné Rudě. Mobilizace, nejistota a zmatek s ní spojený vyvolaly četné stěhování obyvatelstva z pohraničí do vnitrozemí, což zaznamenaly i

¹⁷⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 173-174.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 135, 137, 140, 230-234, 250-251.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 236-238, 262, 265-267.

¹⁸¹ Tamtéž, s. 140.

¹⁸² *Kronika Obecné školy v Nezvěsticích*. II. díl., s. 170, 173.

¹⁸³ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 129, 284, 309.; *Školní kronika*. III. díl, s. 50-52.

Nezvěstice. Muži odhodlaní bránit republiku byli však trpce zklamáni, když po podepsání Mnichovské dohody došlo k postoupení krajů obydlých německým obyvatelstvem Německu a demobilizaci.¹⁸⁴

Cena za mír byla velmi vysoká, jak vnímali tehdy lidé. Nezvěstická škola byla v té době obsazena vojskem, které ustupovalo, a v okolí byly vojenské hlídky. Již 30. září ráno přijížděli do Nezvěstic Němci, kteří uprchli ze Sudet, a ač nechtěli, museli se vrátit. Zmatečná situace po odstoupení prezidenta Beneše a ustanovení nové vlády pokračovala, ještě když 9. října obsadili vojáci místní sokolovnu. Lidé se ale s pochmurnou náladou pomalu smiřovali s nastalou situací. Po stránce politické došlo k ustanovení Národní jednoty, do níž vstoupily všechny strany kromě sociálních demokratů, kteří utvořili novou stranu, nazvanou Národní strana pracujícího lidu.¹⁸⁵

Období neblahých změn připravujících český národ o svobodu bylo završeno zřízením Protektorátu Čechy a Morava, o němž se nezvěstičtí občané dozvěděli z vylepených vyhlášek. Konec samostatnosti pocítili lidé téměř okamžitě. Z Plzně se šířily zprávy o rozmnožení německého vojska a tanků ve městě. Od vlaků přicházeli propuštění vojáci, jelikož Němci českou armádu hned rozpustili a na nádraží se objevil nový nápis „Neswiestitz – Nezvěstice“. Rázem bylo nařízeno, aby všechny české nápisy byly změněny na německo-české, což se týkalo i obchodů a úřadů, kde byl nařízen německý jazyk. Za těchto změněných poměrů fungovaly všechny obecní instituce, úřady, obchody a živnosti dále beze změny. Také život a práce rolníků a dělníků se neměnily, prozatím.¹⁸⁶

---

¹⁸⁴ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 291-293.

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 293-295.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 297-298.

11 Druhá světová válka

11.1 Vliv německé okupace a válečných událostí na Nezvěstice

Napadení Polska Německem a německá okupace daly místním lidem možnost tušit, co bude následovat. V brzké době se začal zhoršovat stav zásobování a došlo stejně jako za první světové války na lístkové hospodářství. Na lístky se prodávaly např. potraviny, šatstvo, boty, uhlí, dříví, mléko či mýdlo a již počátkem r. 1940 se začaly povinně odvádět vybrané suroviny. Tato povinnost se brzy rozšířila na velké množství komodit, mezi které byly zahrnuty např. i zbraně, jež byly ponechány jen myslivcům. Na nedostatek zboží reagovali někteří obchodníci zvyšováním cen, což jen podnítilo stoupající drahotu.¹⁸⁷

Stejně jako za první světové války začali lidé z měst dojíždět na venkov, kde sháněli potraviny. To, co pracně sehnali, jim však bylo mnohokrát zabaveno četníky na nádraží. Do Nezvěstic přijíždělo za tímto účelem mnoho lidí vlaky z Plzně. Horší situace pro všechny nastala, když se zde objevila kriminální policie, která ke konci války začala kontrolovat i místní mlýn zásobující Nezvěstice i okolí. Mlynář kvůli nouzi o sladkosti za války rozšířil ve své perníkárně dokonce i výrobu sušenek a perníčků, za které byli nejen místní lidé rádi.¹⁸⁸ Válka přinesla i různé sbírky. Jednou z nich byla např. sbírka na oblečení a stravování pro děti, sbíraly se také hadry, aby byly suroviny pro výrobu nových látek. Další sbírka byla peněžní, uskutečněná pro Německý červený kříž. Objevily se i sbírky zimních potřeb pro německé vojáky jako v r. 1942, kdy bylo v Nezvěsticích vybráno 528 věcí, mezi nimiž bylo nejvíce syrových králičích kůží, chránítek na uši či vlněných šálů.¹⁸⁹

Houstnoucí válečná atmosféra pod německou nadvládou se projevila i takovými kroky, při nichž bylo např. přikročeno k revizi knihoven, kdy byly vyřazeny všechny spisy odporující současné vládní moci, nebo zákazem rozprav s politickou tematikou v hostincích. Přišla i změna týkající se směru dopravy, která byla oproti dosavadní zvyklosti v Čechách jezdit vlevo sjednocena v evropských zemích na ježdění vpravo.¹⁹⁰

Velký vzruch v obci nastal vždy, když do Nezvěstic přijeli němečtí vojáci, kteří zde byli ubytováni. Jednalo se o vojenské oddíly až o 460 mužích, kteří v Nezvěsticích pobývali ve škole, v hostinci U Šilhánků a U Krásných. Tento nejpočetnější oddíl přijel do Nezvěstic

¹⁸⁷ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 301-303, 320, 327, 331, 340.

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 314, 318.; *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 20.

¹⁸⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 316, 323, 332, 339.

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 300, 307, 311.

19. července 1940. Důstojníci byli tehdy ubytováni v soukromých domech, poddůstojníci dostali byty. Pro vojáky se vařilo ve dvou kuchyních, ve škole a v sokolovně. Vojsko zde vytrvalo téměř dva měsíce. Další vojenské oddíly pobývajících v obci nebyly již tak početné, jednalo se např. o oddíly o 45 či 70 mužích.¹⁹¹

Chod nezvěstické školy byl během války narušován pobytem vojáků a nedostatkem paliva, kvůli kterému došlo i k přerušení vyučování déle než na tři měsíce. Při jedné z přestávek kvůli nedostatku uhlí byla navíc škola až na jednu třídu obsazena uprchlíky z Horního Slezska, kterým bylo v obci poskytnuto hromadné ubytování.¹⁹² Nacisté tehdy svazovali školu a učitele svými předpisy spojenými s germanizací, znerovnoprávněním podmínek vzdělávání především vůči Židům či úpravou školních osnov ve smyslu proříšské propagace.¹⁹³

V obci došlo pod nacistickým vlivem také k zabavení veškerého jmění Sokola a zastavení jeho činnosti r. 1941 a o rok později k jeho úplnému zrušení.¹⁹⁴ V té době byla svěřena povinná výchova mládeže nově založené organizaci Kuratorium, které pověřovalo „spolehlivé“ spolky jejím prováděním. V Nezvěsticích byla tímto spolkem Dělnická tělovýchovná jednota, která mládež cvičila.¹⁹⁵

Nacistický útlak se dotkl i vzhledu obce a jeho památek. Po nařízení o odstranění všech znaků a nápisů připomínajících první republiku došlo také na místní pomníky. V rámci těchto nařízení byl odstraněn pomník bývalého ministra školství Gustava Habrmana a z pomníku padlých za první světové války byla sňata mramorová deska s nápisem, jež byla symbolem díky obětem. Zkáze neuniklo ani datum na základním kamenu sokolovny 8. červenec 1928 či datum vzniku Československé republiky vytesané z popudu mlynáře Tyla na buližníkovém kameni na Vartě, které byly překryty malbou či omítkou.¹⁹⁶ Ušetřeny nebyly ani zvony nezvěstického kostela. Kvůli potřebě pestrých kovů v Říši byl odvezen nejmladší zvon Václav z r. 1927, který se do Nezvěstic už nevrátil, a nejstarší zvon Marie z r. 1492. Ten byl sňat a shozen z věže, přičemž se naštěstí nerozbil. Byl odvezen do Prahy, kde přečkal zbytek války a po jejím konci byl vrácen do kostela.¹⁹⁷

---

¹⁹¹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 310, 311, 314, 316.

¹⁹² *Pamětní kniha Obecné školy v Nezvěsticích*. IV. díl, s. 5-6, 87-91.

¹⁹³ *Tamtéž*, s. 10-14, 20-21, 33-35.

¹⁹⁴ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 315, 332.

¹⁹⁵ *Tamtéž*, s. 336.

¹⁹⁶ *Tamtéž*, s. 309.

¹⁹⁷ *Tamtéž*, s. 325.

Během druhé světové války nastala změna ve správě a zřízení obce, kterou se s konečnou platností vyřídilo postavení Olešné vůči Nezvěsticím. V r. 1941 byly totiž zrušeny osady jako správní celky, byly spojeny s jejich politickou obcí, a tak se Olešná stala formálně součástí Nezvěstic.¹⁹⁸ O rok později se pod vlivem nové správní reformy připravovala další změna, při které se měly slučovat obce ve větší celky. Koncem r. 1942 se proto konala schůze projednávající sloučení Nezvěstic s vedlejší obcí Žákavou. Po vzoru Velké Plzně tak měly být vytvořeny i Velké Nezvěstice, na čemž ale neměla ani jedna obec zájem, a tak se rozhodnutí stále oddalovalo, až bylo od návrhu ustoupeno.¹⁹⁹

Za druhé světové války se v Nezvěsticích velmi zpomalil stavební rozvoj, ale počet obyvatel přesto vzrůstal. Do Nezvěstic přicházeli lidé z vesnic ležících na okraji Brd, odkud byli vystěhováni po vykoupení vesnic německou správou. V té době přibývalo mezi mladými lidmi také sňatků a dětí, jelikož pak byly ženy chráněny před pracovním nasazením. Počet živností v Nezvěsticích se v té době vyšplhal na šedesát jedna.²⁰⁰ Stavby obyvatelstva se zvyšovaly také přílivem uprchlíků, kteří do obce přijížděli ke konci války a byli ubytováni ve škole, v sále hostince U Šilhánků a U Krásných. Jednalo se především o 104 vystěhovalců z Horního Slezska, ale Nezvěsticemi prošly i další zhruba stočlenné transporty Poláků prchajících z Německa.²⁰¹ Počet obyvatel tak narostl z předválečného stavu z r. 1930, kdy bylo zaznamenáno 1076 obyvatel, na 1386 obyvatel k r. 1941 a ke konci války 24. března 1945 se počet obyvatel vyšplhal i se 101 vystěhovalci až na 1480.²⁰²

11.2 Příímý útlak nezvěstických obyvatel a válečné ohrožení

Na místní obyvatele dolehl nejvíce tlak války po r. 1940, když byl vydán zákon o pracovní povinnosti. Lidé byli posíláni pracovat do továren válečného průmyslu a byli přidělováni také k lesním pracím a pracím v zemědělství. Tyto povinné práce se vztahovaly na dělníky ze všech oborů, nevyhnuli se jim ani živnostníci, mladší penzisté či ženy. Rolníkům bylo

---

¹⁹⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 316.

¹⁹⁹ *Tamtéž*, s. 330.

²⁰⁰ Mezi živnostmi v obci fungovalo např. hudebnictví, zámečnictví, podkovářství, úschovna kol, pilařství, prodej cukrovínek, mandlování prádla, drogerie, pohřební ústav, sedlářství a čalounictví, sadařství, doprava nákladů, autodoprava osob či prodejna Baťa. *Tamtéž*, s. 310, 311, 347, 354-355, 360-362.

²⁰¹ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 22, 23, 33.

²⁰² *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 270, 315.; *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 23-24.

po dobu války nařízeno svážení dříví z polomů.²⁰³ R. 1942 začal povolávat Pracovní úřad v Plzni muže i ženy na práci do Říše, přičemž z tohoto příkazu nebylo odvolání. Nezvěstičtí občané byli nejčastěji povoláváni na práce do Mnichova a do Berlína, kde byli přidělováni do různých závodů podílejících se na zbrojním průmyslu. Při pracovních povinnostech byl na práci do Říše nasazen i celý ročník mládeže, a to ročník 1924, který odjel v únoru 1943 a vrátil se zpět až v prosinci následujícího roku.²⁰⁴ Kvůli nedostatku pracovních sil potřebných pro zbrojní průmysl docházelo i k přezkoušení obyvatel na úřadech práce, kde se zkoumala důležitost jejich dosavadního zaměstnání.²⁰⁵

Kvůli nezadržitelnému postupu ruské armády k slovenským, rakouským i protektorátním hranicím došlo 7. prosince 1944 do Nezvěstic od okresního hejtmana příkázání na zákopové práce, na které byli povoláni všichni muži ročníků narození 1921-1923, pokud byli převážně zaměstnání v zemědělství. Obecní úřady tak měly za úkol zachytit všechny potřebné muže, kteří měli budovat novou obrannou linii v blízkosti protektorátní hranice.²⁰⁶ Vzhledem k potřebě zařadit co nejvíce pracovních sil pro válečný průmysl a aby mohly ženy, které mají malé děti, vykonávat také nějakou práci mimo domácnost, vznikaly ve městech dětské a na vesnicích žňové útulky. V Nezvěsticích byl takovýto útulek otevřen v dubnu 1943 a stal se základem pro vznik místní mateřské školy.²⁰⁷

Rasistické zaměření nacistů dolehlo i na nezvěstické Židy a Romy, kterým byl během okupace ztrpčován život. Romských obyvatel se dotklo nařízení o vystěhování, pod jehož vlivem byl r. 1942 předán do shromažďovacího tábora Lety u Písku jediný romský obyvatel Nezvěstic, který zde zemřel.²⁰⁸ Protižidovským nařízením padla v Nezvěsticích za obět' pětičlenná rodina obchodníka Šimona Slánského, otce Rudolfa Slánského, která byla v obci velmi oblíbená. Tato nařízení se vztahovala také na Marii Hřebíkovou provozující v obci též obchod. Místní Židy postihl nejdříve zákaz vztahující se na jejich obchody, když nesměli prodávat určité typy zboží jako textil, obuv, kůže či provozovat podomní činnosti.

---

²⁰³ Státní okresní archiv Plzeň-jih, fond Archiv obce Nezvěstice 1841-1945, Pracovní síly – Záležitosti pracovního zařazení 1942-1945, č. kart. 1, č. inv. 24.; *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 308, 320, 323, 325, 335.

²⁰⁴ Státní okresní archiv Plzeň-jih, fond Archiv obce Nezvěstice 1841-1945, Pracovní síly – Záležitosti pracovního zařazení 1942-1945, č. kart. 1, č. inv. 24.; *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 324-325, 335, 353.

²⁰⁵ Státní okresní archiv Plzeň-jih, fond Archiv obce Nezvěstice 1841-1945, Pracovní síly – Záležitosti pracovního zařazení 1942-1945, č. kart. 1, č. inv. 24.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 340-341.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 329.

Zdejší Židé, kteří byli jako obchodníci zámožní lidé, museli také podat seznam veškerého movitého jmění německým úřadům, kdy jeho zatajení bylo trestáno.²⁰⁹

Útisk Židů v této podobě byl však pouhým začátkem, jelikož byli postupně zbaveni svých práv a vyloučeni ze společnosti nařízenými typy zákazu přístupu do hostinců i do místního kina, včetně povinného označení židovskou hvězdou.²¹⁰ Vyvrcholením protižidovské nesnášenlivosti se stalo nařízení vystěhování Židů z obce v lednu 1942, kdy bylo Židům povoleno vzít si s sebou pouze 50 kg osobního majetku. Pod tímto nařízením byla rodina Slánských převezena do Plzně, odkud putovala rovnou do Terezína a někteří členové rodiny do koncentračních táborů v Polsku. V koncentračních táborech tak zahynulo všech šest židovských obyvatel Nezvěstic - pět příslušníků rodiny Slánských a Marie Hřebíková.²¹¹

Na útisk českého národa reagovaly Nezvěstice r. 1942 založením odbojové skupiny pod vedením Rudolfa Bláhy, bývalého legionáře a důstojníka armády, který kolem sebe sestavil nejméně dvanácti člennou skupinu. Dalších šest členů místního odboje je v obecní kronice uváděno mimo tuto skupinu.²¹² Činnost odbojové skupiny byla ale r. 1943 odhalena Gestapem, které přijelo 19. dubna 1943 do Nezvěstic a zatklo Rudolfa Bláhu, o tři dny později i jeho manželku a ostatní členy nezvěstické skupiny v následujících dnech. Odbojáři byli po výsleších odvezeni do Terezína a následně do koncentračního tábora v Buchenwaldu.²¹³ Rudolf Bláha byl u soudu v Drážďanech obžalován pro přípravu velezrady proti Říši, za což mu byl udělen nejvyšší trest smrti a 13. ledna 1944 byl popraven. Růžena Bláhová zemřela ještě před smrtí svého muže koncem r. 1943 v koncentračním táboře Ravensbrück. V koncentračních táborech zemřeli za druhé světové války ještě další čtyři občané z Nezvěstic, jejichž jména spolu s Bláhovými byla připsána na pomník věnovaný obětem první světové války, který se tak rozšířil o oběti druhé světové války.²¹⁴

S blížícím se koncem války se zvyšovalo přímé nebezpečí pro nezvěstické občany, jelikož Nezvěstice ležící na křižovatce drah, navíc poblíž Plzně, která byla terčem mnohých útoků, byly několikrát ostřelovány hloubkovými letci. Pět útoků hloubkových amerických letadel bylo během necelých čtyř měsíců počátkem r. 1945 namířeno na nezvěstické nádraží. Letci

---

²⁰⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 306, 307-308.

²¹⁰ Tamtéž, s. 311, 317.

²¹¹ Tamtéž, s. 323.; *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 92.

²¹² *Kronika obce Nezvěstic*. I. díl, založena roku 1925, s. 326-327.

²¹³ Tamtéž, s. 337-338.

²¹⁴ Tamtéž, s. 341-342.; *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 91-92, 123.

prostřelovali lokomotivy nákladních i osobních vlaků a při jejich ničení používali i bomby, jichž bylo několik svrženo i mezi domy u nádraží. V době náletů bylo několikrát nádraží plné lidí, kteří se rychle utíkali ukrýt. Ostřelování nádraží se neobešlo vždy bez zranění a bohužel ani bez ztrát na životech. Při čtvrtém náletu zemřely po zasažení kusem bomby dvě místní ženy, které útok zastihl venku před domem a již se nestihly schovat do bezpečného úkrytu.²¹⁵

Nezvěstičtí občané byli během těchto několika měsíců neustále sužováni strachem z náletů, a proto se začali lidé bydlicí u nádraží přechodně stěhovat od něj dále, až došlo k vysídlení celé nádražní čtvrti. Nádraží v té době hlídala dvaceti pěti členná nádražní stráž německých vojáků, která při jednom útoku na nádraží ostřelovala hloubková letadla. V této vzdušné bitvě padlo několik německých vojáků včetně těch z nádražní stráže. Hloubkovým letcům ostřelujícím vlaky padla za oběť ještě jedna žena z Nezvěstic, průvodčí vlaku, která byla zabita spolu s dalšími prchajícími cestujícími z vlaku, který byl napaden letci mezi Koterovem a Starým Plzencem.²¹⁶ Tyto nálety však značily blížící se konec německé okupace a války, která si na nezvěstických občanech vyžádala celkem patnáct lidských životů, jak z důvodu rasové perzekuce, odsouzení za odbojovou činnost či oběti náletů.²¹⁷

S nezadržitelnou porážkou německé armády se k Nezvěsticím stále více blížily již netrpělivě očekávané posádky americké a ruské armády, jež na sebe nenechaly dlouho čekat. Nezvěstice při očekávání jejich příchodu provedly 5. května 1945 jako jedna z prvních obcí plzeňského okresu převrat. Toho dne došlo ke zvolení národního výboru, slavnostnímu vyvěšení státních vlajek a odzbrojení německých vojáků pobývajících v obci.²¹⁸ 7. května 1945 přijeli do Nezvěstic američtí vojáci, kteří zde byli jako osvoboditelé s nadšením přijati a uvítáni, stejně tak proběhlo přijetí ruských vojáků 13. května 1945 (viz příloha č. 23).²¹⁹

Oddíly osvobozeneckých armád obsadily poté Nezvěstice, ze kterých se stalo sídlo vojenských posádek, a setrvaly zde až do listopadu. Obec si rozdělily na dvě části, střed obce s Olešnou obléhali Američané, Vartu Rusové, přičemž jejich předěl tvořil most přes řeku Úslavu, jelikož Úslava představovala demarkační čáru mezi oběma armádami. Dohlížely tak především na hladký průchod kapitulujících německých oddílů a držely stráž

---

²¹⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 18-27, 29-30.

²¹⁶ Tamtéž, s. 25, 27-32.

²¹⁷ Tamtéž, s. 91-93.

²¹⁸ Tamtéž, s. 11, 38-42.

²¹⁹ Tamtéž, s. 44-46, 55, 57-61.

na demarkační čáře.²²⁰ Nezvěstice se tak pomalu navracely ke svému běžnému chodu s vlastní suverenitou, přičemž v hospodářské oblasti pomohly svým obyvatelům v počátcích i rozdělením věcí zbylých po německých uprchlících, především šatů a obuvi, o něž přicházely národnímu výboru koncem května 1945 četné žádosti, jejichž počet se vyšplhal až na počet 205.²²¹

---

²²⁰ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 44-54, 57-61, 82, 76, 78, 87, 97.

²²¹ Státní okresní archiv Plzeň-jih, fond Archiv obce Nezvěstice 1841-1945, Žádosti o příděl textilí a obuvi zbylých po uprchlících něm. národů 1945 – Záležitosti konfiskační, č. kart. 1, č. inv. 21 a.

12 Budování lepších zítřků všeho pracujícího lidu aneb v režii KSČ

12.1 Směřování k únorovému převratu a vítězství KSČ

Po skončení druhé světové války a porážce nacismu se v průběhu obnovy hospodářství i kultury v osvobozeném Československu dostala velmi rychle do čela komunistická strana, která výrazně ovlivnila následující vývoj státu, stejně tak i Nezvěstic. Zde měla KSČ připravenou půdu pro založení již před válkou především díky kádrovému členu strany, Josefu Cajthamlovi, členovi místního národního výboru, který za první světové války žil několik let jako zajatec v Rusku, kde přilnul k prostředí, z něhož vyrostla Velká říjnová socialistická revoluce. V Nezvěsticích tak došlo k založení KSČ v květnu 1945 z popudu asi šestnácti místních občanů. Počet členů této politické organizace přibýval po převratu tak rychle, že KSČ v Nezvěsticích brzy přerostla nejen počtem členů, ale i svojí agilností ostatní organizace a přechod k socialismu dle schváleného Košického vládního programu byl nastartován.²²²

Po skončení války zavítal do obce 20. května 1945 poprvé od r. 1938 nezvěstický rodák Rudolf Slánský, nynější generální tajemník KSČ. Spolu s bratrem Richardem, který odešel za války do Londýna, byl jediným z rodiny Slánských, kdo přežil válku. V Nezvěsticích byl Rudolf Slánský uvítán téměř celou obcí hrdou na svého vlivného rodáka. Nezvěstice navštívil poté ještě několikrát při příležitosti schůzí KSČ, na kterých informoval o politické a hospodářské situaci, nebo při otevření měšťanské školy či slavnosti konané 1. června 1947 k uctění památky rodiny Slánských, při které byla na dům Slánských umístěna pamětní deska věnovaná zahynulým členům rodiny (viz příloha č. 24). Na počest generálního tajemníka KSČ byla v Nezvěsticích pojmenována i hlavní ulice „ulicí Rudolfa Slánského“. Po odvolání Slánského z funkce a uvěznění v rámci zinscenovaného procesu bylo údajné protistátní jednání Slánského netušícími lidmi v Nezvěsticích odsouzeno, v rámci čehož došlo i k okamžitému odstranění označení ulice nesoucí Slánského jméno a po jeho popravě došlo k propadnutí majetku Slánských v Nezvěsticích státu.²²³

V nejbližších poválečných letech podpořila zásobování Nezvěstic humanitární pomoc mezinárodní organizace UNRRA,²²⁴ která dodávala do zemí postižených válkou potraviny, léky, oděvy, stroje, palivo, mosty, auta a další zařízení. Lidé tehdy dostávali při výdeji

²²² *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 67-68, 98, 101.

²²³ *Tamtéž*, s. 65-66, 87, 101-102, 147-150, 318, 323-325, 361.

²²⁴ United Nations Relief and Rehabilitation Administration (Správa spojených národů pro pomoc a obnovu).

lístků na potraviny pro každou osobu osmdesát bodů, které opravňovaly k nákupu různých potravin z UNRRY, jimiž byly zásobovány obchody.²²⁵ Odrazem války se stal také odsun Němců, který se v r. 1946 dotkl i Nezvěstic. Nejdříve se z Nezvěstic odstěhovali ti, kteří zde našli dočasný domov, když byli nuceni opustit Sudety, a poté odešli do pohraničí všichni, kteří se hodlali ujmout domů, hospodářství a živností opuštěných Němci. V obci tak nastal značný úbytek obyvatelstva, a to ze 1430 obyvatel na 1169.²²⁶

Květnových parlamentních voleb r. 1946, ve kterých se vybíralo jen mezi čtyřmi stranami Národní fronty, se účastnilo v Nezvěsticích přes osm set občanů. V souladu s celorepublikovým výsledkem voleb i zde získala nejvíce hlasů KSČ, čítající přes 40 %. Druhé nejsilnější místo v obci zaujala sociální demokracie, do té doby nejvlivnější strana, která slavila v r. 1945 padesát let svého trvání v Nezvěsticích. Získala zde však s poměrně velkým odstupem od vítězné strany necelých 26 %.²²⁷

Komunistická strana tak brzy po válce získala velice pevnou základnu, která jen napomohla únorovému převratu o dva roky později. KSČ tehdy dokázala využít velice častých vládních sporů ústících ve vládní krizi, která započala únorový převrat. Dokázala vytěžit i z demise nekomunistických ministrů a ovlivnila i chod jednotlivých obcí, kde stejně jako v Nezvěsticích byl založen Akční výbor Národní fronty, jehož povinnosti a práva nebyly zpočátku širšímu okruhu občanstva známy. Akční výbor v Nezvěsticích ustavený z popudu Okresního akčního výboru v Plzni měl patnáct členů, jejichž funkcí bylo ovlivnit národní výbor, místní spolky a organizace, aby očistily své řady od nekomunistů a nahradily je členy KSČ, což se projevilo především ve změně osazenstva národního výboru.²²⁸

Nové volby vypsané na 30. května 1948 s možností volit jen z jednotného seznamu kandidátů komunisty ovládané Národní fronty byly za této situace již pouhou formalitou. Volby provázela velmi široká volební agitace, při které byla v obci rozmístěna spousta plakátů, především za výlohami obchodů a na významných budovách. Lidem KSČ podsouvala hesla jako „*Kdo má republiku rád, bude pro ni pracovat*“, „*Řemesla jdou s republikou*“, na hospodářském družstvu byl např. umístěn nápis „*Družstevníci v jednom šiku volí jenom republiku*“, na sokolovně „*Sokol šel vždy s národem, proto volí jednotnou kandidátku*“, na škole, kde byla volební místnost, tkvěl nápis „*Jednotná kandidátka*“.

---

²²⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 117-118, 152.

²²⁶ Tamtéž, s. 130, 186.

²²⁷ Tamtéž, s. 93, 122.

²²⁸ Tamtéž, s. 171-173, 177.

zárukou šťastné budoucnosti“. I před odevzdáním bílých lístků, jichž se nakonec v Nezvěsticích sešlo necelých 11 % z odevzdaných hlasů, varoval nápis na vývěsné tabuli „Bílé lístky, černé úmysly“. Zbylé hlasy připadly jednotné kandidátce, která jen potvrdila ovládnutí státu komunisty.²²⁹ Po únorovém převratu zůstala jedinou fungující stranou v Nezvěsticích KSČ, jelikož se rozpadla místní organizace národních socialistů a lidovců a Sociálně demokratická strana byla sloučena s KSČ.²³⁰

12.2 Nezvěstice v období socialismu

Po dokončení dvouletého plánu se rokem 1949 přešlo k pětiletým plánům, podle kterých se řídilo v následujícím období celé hospodářství státu včetně výrobních plánů. V rámci socialistického vývoje se začalo hned po převratu se znárodněním podniků, mezi nimiž byl mezi prvními znárodněnými v Nezvěsticích mlýn. Znárodnění a združstevňování podniků tak s sebou nutně přineslo zánik živností v obci, jelikož soukromé prodejny a provozovny stát přejímal nebo je rušil. Toto se týkalo nejen např. prodejen potravin, textilu a obuvi, ale i kina či hostinců, jejichž tržby byly pod dozorem státu.²³¹ Velkou změnou se stalo také založení Jednotného zemědělského družstva v r. 1952, jehož propagace probíhala např. i prostřednictvím filmu „Usměvavá země“, který byl promítán v nezvěstické sokolovně ještě před vznikem místního JZD. Téměř všichni zemědělci v obci se nechali pro vstup do družstva přesvědčit, až na několik výjimek. Mezi ně patřil především největší sedlák z Nezvěstic Alois Krňoul, který zde platil za tzv. „venkovského boháče“ a následujícího roku mu byl zabaven majetek a byl s celou rodinou vystěhován z obce.²³²

R. 1953 prošly Nezvěstice, ostatně stejně jako celý stát, měnovou reformou spojenou s výměnou peněz, která se snažila odstranit především znehodnocení měny, ale mnoho lidí připravila o velké množství úspor a přinesla spíše negativní dopad na ekonomiku státu a životní úroveň obyvatelstva. V souvislosti s měnovou reformou došlo také k ukončení lístkového hospodářství zavedeného za války v r. 1940. O dva roky později byl v Nezvěsticích zřízen peněžní ústav, o jehož založení se usilovalo již deset let. Do té doby

---

²²⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 184-185.

²³⁰ Tamtéž, s. 187-188.

²³¹ Tamtéž, s. 175, 195, 207, 233, 247-250, 285, 332, 350, 352.; *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 17, 275.

²³² *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 350, 351, 357.; *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 15.

si lidé ukládali a půjčovali peníze v Kampeličce v Žákavě, kterou nyní zastoupilo jednatelství zřízené při poštovním úřadu díky Státní spořitelně v Blovicích.²³³

Období velkých změn zaznamenaly Nezvěstice také po stránce správní, když byly r. 1964 sloučeny se Žákavou a Milínovem. Staly se tak střediskovou obcí se zástupci národního výboru z každé obce. Tomuto sloučení předcházelo založení JZD Pokrok v r. 1961, které sloučilo JZD zmíněných obcí – Nezvěstic, Žákavy a Milínova v jedno. JZD Pokrok poté v šedesátých letech několikrát uvítalo hosty z NDR zahrnující až čtyřicetičlenné skupiny těch nejlepších pracovníků, kterým byla za odměnu zaplacená cesta do Československa, při níž si v Nezvěsticích prohlédli JZD a navštívili další místa.²³⁴

Komunistická strana měla svoji jasně danou socialistickou ideologii, kterou šířila zpočátku mezi lid i prostřednictvím stranických školení a kterou ovládala veškeré dění. V období první pětiletky, kdy byly snahy obyvatel plnit dané plány teprve v počátcích, si vysloužili zaznamenání svých výkonů do obecní kroniky někteří „úderníci“ a „zlepšovatelé“, jak byli nazýváni ti, kteří překračovali stanovené normy ve svých pracích. Tito „titulovaní“ lidé a jejich výkony tak měly být vzorem ostatním.²³⁵

V souladu s budovatelskými plány si místní národní výbor pravidelně stanovoval úkoly, které plnil pomocí brigádnických hodin místních občanů, kteří při nich pracovali zadarmo. V „akcích Z“ znamenajících zvelebování obce např. probíhalo asfaltování a oprava komunikací, stavba autobusové čekárny, kanalizace a čističky vody, úpravy domů a veřejných prostranství či úklid v obci.²³⁶ V rámci těchto snah vzniklo mnoho významných staveb určujících ráz obce, mezi nimiž jsou např. mateřská škola, požární zbrojnice, přístavba školy, zdravotní středisko, nová budova obecního úřadu s poštou, nákupní středisko a restaurace Jednoty, koupaliště, sportovní stadion, budova chovatelského svazu a další. Stavební bytové družstvo se také zapřičinilo o vznik několika bytových domů v obci.²³⁷

Obnovený pomník Gustava Habrmana, který byl zásluhou Sociálně demokratické strany po válce opět postaven, neměl v době komunistického režimu vzhledem k propagaci sociální demokracie příliš velké šance na přežití, a tak byl r. 1958 změněn. Základ

---

²³³ *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 24-27, 117.

²³⁴ *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 71-73, 282-283, 299-300, 349.

²³⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 234, 290-294.

²³⁶ *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 169, 227, 242, 269, 284, 318, 328, 342.

²³⁷ *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 30, 157-158, 235.; *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 31-33, 47-48, 79, 96, 102, 116, 120, 146, 172-173, 378-379.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 110, 131-134.; *Školní kronika*. V. díl, nestr.

pomníku zůstal stejný, ale bustu tehdejšího ministra školství a představitele Sociálně demokratické strany vystřídala busta Jana Ámose Komenského. Vzhledem k tomu, že je pomník umístěn v parku před školou, zachovali komunisté nejspíš tematiku pomníku v podobě jiné významné osobnosti spojené se školstvím a pedagogikou, Janem Ámosem Komenským, symbolizujícím českou vzdělanost (viz příloha č. 25).²³⁸

Velký rozvoj zaznamenala v tomto období také nezvěstická škola, která byla r. 1946 rozšířena o měšťanskou školu, do níž začalo dojíždět více žáků z okolí. Škola proto postupně zabrala celou budovu obecního úřadu, který byl přesunut jinam. Prošla mnoha modernizacemi a přístavbami, až vytvořila koncem osmdesátých let jeden rozsáhlý komplex vyhovující požadavkům školy. Školství, které se stalo dalším nástrojem KSČ, však zaznamenalo omezení pro učitele i žáky. K výchově prosocialisticky smýšlející mládeže pomáhaly také organizace jako Pionýr a Československý svaz mládeže, pro upevnění pracovních návyků a vazby na zemědělství sloužilo tzv. "mičurinské pole", pozemek, který škole daroval národní výbor k pracovnímu vyučování.²³⁹

Po založení místní odbočky Svazu československo-sovětského přátelství v r. 1949, který sloužil k prohlubování přátelství se Sovětským svazem, se ve škole, ale i v obci, pořádaly oslavy VŘSR, vznikl konverzační kroužek ruského jazyka a ve škole s žáky velmi často besedovali hosté ze Sovětského svazu. Tito pravidelní návštěvníci obce ve dnech oslav Měsíce československo-sovětského přátelství byli vždy přivítáni národním výborem, prohlédli si obec, besedovali s místními občany o životě v Sovětském svazu a někdy i učinili zápis do obecní kroniky (viz příloha č. 26, 27).²⁴⁰

Součástí propagandistických masových akcí komunistického režimu se staly rovněž spartakiády, které se na okrskové úrovni konaly i v Nezvěsticích. Vybraní nezvěstičtí občané včetně dětí se účastnili také celostátních spartakiád v Praze. V Nezvěsticích sloužil pro okresní spartakiády, na nichž cvičili např. i lidé ze Starého Plzně, Tymákova, Sedlce, Spáleného Poříčí či Nových Mitrovic, nově zbudovaný stadion. Na těchto spartakiádách

---

²³⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 90.; *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 219.

²³⁹ *Školní kronika*. V. díl, nestr.; *Školní kronika*. VI. díl, nestr.

²⁴⁰ *Kronika obce Nezvěstic*. II. díl, založena roku 1950, s. 227.; *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 31, 209, 291-292, 303, 395-396.; *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 142, 278, 310, 347, 371.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 77, 109, 146, 183.; *Školní kronika*. VI. díl, nestr.

vystupovalo za velké návštěvnosti a ohlasu více jak dva tisíce cvičenců (viz příloha č. 28).²⁴¹

Politické události r. 1968 plně snah o uvolnění komunistického režimu a následného srpnového potlačení se projevil samozřejmě i v Nezvěsticích. V obecních kronikách nalezneme záznam o spokojenosti nezvěstických občanů se zvolením Ludvíka Svobody prezidentem, o projíždějících kolonách tanků vojsk Varšavské smlouvy a přítomnosti zástupců vojsk na několika jednáních místního národního výboru. Jak je v obecní kronice zapsáno, zástupci vojsk při rozhovorech s představiteli obce dokazovali, že přišli na pomoc proti rozvracečům socialismu. Národní výbor tehdy organizoval podpisovou akci na podporu státníků, kteří v srpnu 1968 jednali v Moskvě. Situaci v Nezvěsticích v těchto dnech dokresluje poslední poznámka z kroniky k těmto událostem: „Byla nutná však ještě delší doba, aby všichni občané pochopili, že události srpna 1968 byly nutné a neodkladné“.²⁴² Na konečný zvrat vedoucí k svobodnému vývoji si muselo Československo počkat ještě dlouhých dvacet jedna let.

Po 17. listopadu 1989 se v Nezvěsticích objevila řada letáků vylepených na veřejných budovách, obchodech a místních podnicích, které vyzývaly k podpoře Občanského fóra v Praze a stávkujících studentů. Občanská fóra byla poté vytvořena v JZD Pokrok a ČSAD a jako výraz podpory požadavků a stávky studentů a na podporu změn ve veřejném životě se 27. listopadu ve 13 hodin rozezněla siréna z budovy základní školy. Nezvěstice se o dění v Praze a probíhající revoluci dozvídaly především prostřednictvím rozhlasu a televize. 27. prosince uskutečnila Základní organizace Socialistického svazu mládeže besedu s vysokoškolskými studenty z Plzně o událostech 17. listopadu, jíž se zúčastnila i řada nezvěstických občanů. V diskusi byl dán podnět k ustavení Občanského fóra v Nezvěsticích. Zatím byl zvolen jeho přípravný výbor, který se sešel o dva dny později, aby připravil shromáždění Občanského fóra na 4. ledna 1990, což byl počátek velkých změn.²⁴³

---

²⁴¹ *Kronika obce Nezvěstic*. III. díl, založena roku 1953, s. 137, 139, 140.; *Kronika obce Nezvěstic*. IV. díl, založena roku 1960, s. 18-21, 309, 324, 347.; *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 70, 72.; *Školní kronika*. V. díl, nestr.

²⁴² *Kronika obce Nezvěstic*. V. díl, založena roku 1968, s. 5-6.

²⁴³ *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 222, 224-225.

13 Život v Nezvěsticích od r. 1990 do současnosti

Předělový rok 1990 přinesl po sametové revoluci velké množství změn, nové politické strany, zákony, změnu představitelů obce, ale i zástupců dalších významných míst. Po dlouhé době ve svobodných volbách do Federálního shromáždění a též do obecního zastupitelstva zvítězilo jednoznačně Občanské fórum určující směr politického vývoje a ovlivňující chod národního výboru, jehož složení se výrazně změnilo. Po zániku Občanského fóra se prosadily jeho nástupnické politické strany, především Občanská demokratická strana a jiné strany. V r. 1991 měly v Nezvěsticích zastoupení čtyři politické strany – Československá strana lidová, Komunistická strana Čech a Moravy, Československá sociální demokracie a Občanská demokratická strana, přičemž poslední dvě jmenované vítězily v následujících letech střídavě v obecních i parlamentních volbách. V současnosti je nejsilnější stranou v Nezvěsticích ČSSD, jejíž představitel je i v čele obce.²⁴⁴

Po r. 1990 probíhala privatizace, při které do soukromého vlastnictví přešla řada pozemků i budov včetně podniků. Následovala kupónová privatizace, při níž si mohli i nezvěstičtí občané koupit na poště kupónovou knížku a uložit nejdříve své body investičním fondům a poté podnikům. Akcionářem se tak mohl stát každý občan starší osmnácti let.²⁴⁵ Již od r. 1990 začali v obci pracovat první soukromí podnikatelé, jejichž řady se velmi rychle rozrůstaly, ač jejich úspěch nebyl zaručen. Během několika let byla zřízena spousta nových provozoven, řemeslnických dílen a obchodů, v jejichž chodu docházelo k mnoha změnám. I když v Nezvěsticích, především v Olešné, začalo pracovat také několik soukromých zemědělců, zemědělci se k soukromému hospodaření výrazně nevrátili. V obci v té době vznikla např. prodejna železa, soukromá pekárna, několik prodejen potravin, truhlárna, kadeřnický salon, sběrna surovin, autoopravna, opravna elektrických přístrojů a další.²⁴⁶

V devadesátých letech v Nezvěsticích přibylo ještě několik větších, dodnes působících, firem jako např. Alimex zaměřený nejen na zemědělskou výrobu a poskytování služeb v této oblasti, Okal orientující se na dřevostavby, stavební firma Hesta, Stavobazar Leccos, Autolakovna Voříšek či Truhlářství Domino.²⁴⁷ Zároveň naopak došlo ke zrušení v obci přes padesát let fungující provozovny ČSAD a k ní připojené opravárenské dílny a JZD

²⁴⁴ *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 239, 241-246, 248, 252, 257, 259-262, 282, 291, 294.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 41, 103, 114, 187-188, 255-256, 273-274, 334, 344-345.

²⁴⁵ *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 282-283, 289-290, 292, 307, 314, 353, 370.

²⁴⁶ Tamtéž, s. 271, 277, 281, 286, 290, 326, 357, 358.

²⁴⁷ Tamtéž, s. 386.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 35, 121-122, 193-194, 391-392.

Pokrok, místo kterého bylo ustaveno nové zemědělské družstvo. V této době byla v Nezvěsticích otevřena benzinová pumpa, před školou byl nainstalován automat s ekologickou pitnou vodou, a ač byly telefonní přípojky zavedeny již k téměř všem domům, byly v obci zřízeny koncem devadesátých let také čtyři veřejné telefonní automaty.²⁴⁸ Na přelomu tisíciletí se začalo v obci s plynofikací, která byla dokončena v září 2000. Příliš dlouhé trvání neměly nově zřízené pobočky Kreditní banky a České spořitelny, které zde po několika letech ukončily svoji činnost. O zdravotní péči v Nezvěsticích se obec postarala, když vykoupila dům, v němž je umístěné již od r. 1950 zdravotní středisko. Dům byl totiž v restituci navrácen dědicům po původních majitelích. Obecní zastupitelstvo se zasloužilo také o zřízení lékárny v obci.²⁴⁹

Již v r. 1991 žádaly obce Milínov a Žákava o osamostatnění od střediskové obce, jejich žádost byla ale postoupena ministerstvu vnitra, které ji zamítlo. Až po vzniku samostatné České republiky bylo od 1. ledna 1993 povoleno oddělení obcí od Nezvěstic, přičemž byl rozdělen i jejich majetek.²⁵⁰

Velkým počinem v novém miléniu se stala stavba domu s pečovatelskou službou a stavba sportovní haly u základní školy, na něž se podařilo získat dotace a doplnit zbylé finanční prostředky. Dům s pečovatelskou službou byl umístěn na bývalém školním pozemku, na němž téměř padesát let probíhalo vyučování pěstitelských prací, které tak skončilo. Sportovní hala otevřená ve stejném roce jako pečovatelský dům, v r. 2003, vyrostla hned naproti domu, takže v této části obce bylo poměrně rušno. Co se týče staveb, byl ještě v r. 1999 vybudován podchod pro pěší pod železničním mostem vedle podjezdu pro vozidla, který významně ovlivnil plynulý chod dopravy a bezpečnost chodců.²⁵¹

V souvislosti s plynofikací obce bylo nutné provést záchranný archeologický výzkum v oblasti nejstaršího osídlení v Nezvěsticích, tedy v ulici od budovy Alimexu k Zámečku, jak je nazývaná tvrz. Archeologický průzkum prováděl PhDr. František Frýda ze Západočeského muzea v Plzni v březnu až listopadu 1999. Byla při něm nalezena např. sídlištní jáma z 15.-16. století, dřevěné potrubí z 16.-17. století či v kónické jámě zbytky keramiky datované do stejného období.

---

²⁴⁸ *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 297-298.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 18, 50, 98, 99, 149.

²⁴⁹ *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 312, 318, 347, 383.; *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 7, 66, 110, 146, 148, 186.

²⁵⁰ *Kronika obce Nezvěstic*. VI. díl, založena roku 1983, s. 291, 338, 339.

²⁵¹ *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 140-141, 246, 250, 278, 296, 310.; *Školní kronika*. VII. díl, nestr.

V lednu 2005 založilo několik místních občanů se zájmem o historii a památky obce sdružení na úpravu tvrze. Záznam o založení sdružení je v obecní kronice spojen s ilustrací tvrze, kterou doplňují v příloze (viz příloha č. 29). Členové sdružení následně spolu s Ing. arch. Janem Soukupem, který se zabývá opravami historických památek, prohlédli zbytky tvrze a stanovili postup prací. Na základě projektu a rozpočtu úprav pak došlo v letech 2006-2008 k revitalizaci tvrziště a záchrannému archeologickému výzkumu, při němž byl objeven i soubor pozdně středověké keramiky z poloviny 14. století.²⁵²

Od r. 2007 se v obci pracovalo na návrzích erbu pro Nezvěstice, přičemž k zavedení znaku i vlajky došlo v r. 2010.²⁵³ O tom, že má kostel Všech svatých nepochybný význam pro Nezvěstice, vypovídá nejen jeho návrh do znaku obce, ale i skutečnost, že byl používán obecním úřadem jako symbol Nezvěstic. Z konce 19. století se totiž zachovala nálepka, kterou obecní úřad používal na svých listinách. Je na ní vyobrazen kostel ještě ve své původní podobě, s původní věží a zvýšenou střechou lodi (viz příloha č. 30).²⁵⁴ Že je v Nezvěsticích i v současné době stále zájem o historii, dokazuje např. beseda z r. 2008 s promítáním o nezvěstických obecních i rodinných kronikách, pořádané oslavy osvobození či umístění pamětní desky na most přes řeku Úslavu r. 2009, která připomíná, že Úslava tvořila demarkační linii mezi osvobozenecy USA a SSSR (viz příloha č. 31).²⁵⁵ V r. 2008 se konala také oslava při příležitosti 125. výročí zahájení provozu na trati Nezvěstice – Rokycany, při níž zde projížděl i historický vlak tažený parní lokomotivou.²⁵⁶

K událostem posledních let patří také první etapa rekonstrukce stadionu a jeho přilehlých prostor, při níž bylo zrekonstruováno házenkářské hřiště a za ním přistaveno menší hřiště pro další sporty. V oblasti sportu je to také otevření fitness centra ve sportovní hale u

---

²⁵² *Kronika obce Nezvěstic*. VII. díl, založena roku 1995, s. 135, 361, 365.

²⁵³ O původu jména Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/2252011102215.pdf>.

²⁵⁴ Návrhy erbů pro obec Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=197&kat=22>; Podklady pro vytvoření znaku obce Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=30&kat=22>.

²⁵⁵ Kultura - nezvěstické kroniky obecní i rodinné [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=334&kat=22>; Osvobození Nezvěstic – oslavy v roce 2005 [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp?site=foto&mode=det&id=15>>; Oslavy osvobození plakát [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/532010101635.pdf>; Most osvobození [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp?site=foto&mode=det&id=29>>.

²⁵⁶ 125 let tratě Rokycany-Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=388&kat=22>.

základní školy.²⁵⁷ V tomto období se dále projednává plánovaný obchvat Nezvěstic, který představuje velkou změnu pro obec, a provedení kanalizace. V letech 2002 a 2006 postihly Nezvěstice opět povodně, po kterých došlo k čištění koryta řeky Úslavy a opravě mostů.²⁵⁸ K nejnovějším zprávám v obci náleží informace z oblasti školství. Přístavbu plánuje totiž mateřská i základní škola. K oběma stavbám bylo již vydáno územní rozhodnutí o umístění stavby a jsou tak v jednání. Přístavbou a nástavbou základní školy v půdních prostorách by se škole navýšila kapacita o osmdesát žáků, škola by získala např. nové učebny výtvarné, hudební a jazykové výchovy, počítačovou a interaktivní učebnu, přičemž by došlo k úpravě školního dvora a bezbariérovému zpřístupnění nových prostor pomocí lehkého koridoru.²⁵⁹

---

²⁵⁷ Rekonstrukce stadionu Nezvěstice I. etapa [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp?site=foto&mode=det&id=20>>.; Pozvánka na oficiální otevření fitness centra [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=509&kat=23>.

²⁵⁸ Obchvat Nezvěstic [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/1292009112752.pdf>.; Obchvat obce – veřejná beseda [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=389&kat=18>.; Čištění koryta řeky Úslavy [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp?site=foto&mode=det&id=13>>.; Oprava mostů 2003-2004 [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp?site=foto&mode=det&id=11>>.

²⁵⁹ Zahájení územního řízení a pozvání k veřejnému ústnímu jednání – MŠ [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/830201293535.pdf>.; Zahájení územního řízení a pozvání k veřejnému ústnímu jednání – ZŠ [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/101201290411.pdf>.; Územní rozhodnutí – MŠ [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/10152012123659.pdf>.; Územní rozhodnutí – ZŠ [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/1152012105002.pdf>.

14 Závěr

Nezvěstice prošly od svého vzniku dlouhodobým vývojem, původně z malé zemědělské vsi se stala poměrně rozlehlá a moderně vybavená obec. Velký zlom v dějinách a celkovém fungování obce spatřuji v zavedení železnice v šedesátých letech 19. století a založení základní školy na počátku 20. století. Do té doby nevyčnívaly Nezvěstice nad nejbližšími okolními obcemi tak jako nyní. Až do přivedení železniční trati stály Nezvěstice ve stínu početnější a rozlehlejší Žákavy, která měla dříve i vlastní školu, kterou navštěvovaly děti z Nezvěstic. Význam Nezvěstic začal ale záhy narůstat, když se staly lépe dostupnými, podnítil se stavební rozvoj a počet obyvatel přerostl vedlejší Žákavu k dnešním dnům až o tisíc obyvatel.²⁶⁰ Základní škola, původně obecná, přispěla také velkou měrou k zvýšení celkového významu obce, který podporuje jistě i skutečnost, že v obci funguje rozsáhlé zdravotní středisko. Již od 18. a 19. století sehrávaly nemalou roli jistě i místní výrobní podniky, mezi nimiž bych v první řadě vyzvedla drátovnu, mlýn či pozdější cihelny a továrnu.

Spolu s dalšími úpravami a novými zařízeními v obci pokračuje v současné době stavební růst Nezvěstic, kterému napomáhá stavba nových rodinných domů. Nezvěstice jsou tak poměrně vyhledávaným místem nejen pro mladé rodiny s dětmi, které zde nalézají zázemí díky mateřské a základní škole. Nezvěstickým obyvatelům se naskýtá možnost sportovního a kulturního vyžití, když se mohou zapojit i do místních sportovních organizací a jiných spolků. Zabavit se mohou např. i díky koupališti, obecní knihovně, chovatelskému areálu, sportovnímu stadionu a hale a mnoha akcím, které obec pořádá. V Nezvěsticích se konají časté výstavy, divadelní představení a koncerty a v současné době se obnovují i lidové tradice např. při pořádání masopustu či staročeských májů. Pravidelně se zde uskutečňují také různorodé akce spojené s významnými výročími a událostmi nezvěstických dějin, mezi něž patří např. koncert na demarkační čáře a oslavy výročí osvobození, projížďky historickými parními lokomotivami, oslavy výročí vzniku samotné obce, základní školy či významných spolků, které jsou spojeny i s plesy či besedami.

---

²⁶⁰ Historie obce [online]. Oficiální stránky obce Žákava [cit. 2013-02-24]. Dostupné z: <<http://www.zakava.cz/informace-o-obci/historie/>>.

15 Summary

The diploma work “History of Nezvěstice” deals with the history and important moments of the village Nezvěstice on the background of historical development in the Czech Republic. This thesis is divided into fourteen chapters and includes period since Bronze Age to the present day. This work pursues the local legends, the oldest historical sights in Nezvěstice – the church, the fortress and the local traditions and habits. Next chapters are devoted to the first landscape settlement round Nezvěstice, possessors of Nezvěstice, development in the 19th century, during the WWI and WWII and the communist era. The work refers to the important events in Nezvěstice with the life of local citizens, discusses how much and with which consequences the national and the world development influenced functioning of Nezvěstice.

16 Seznam pramenů a literatury

Prameny:

Kronika obce Nezvěstic. I. díl, založena roku 1925.

Kronika obce Nezvěstic. II. díl, založena roku 1950.

Kronika obce Nezvěstic. III. díl, založena roku 1953.

Kronika obce Nezvěstic. IV. díl, založena roku 1960.

Kronika obce Nezvěstic. V. díl, založena roku 1968.

Kronika obce Nezvěstic. VI. díl, založena roku 1983.

Kronika obce Nezvěstic. VII. díl, založena roku 1995.

Pamětní kniha Obecné školy v Nezvěsticích. I. díl.

Kronika Obecné školy v Nezvěsticích. II. díl.

Školní kronika. III. díl.

Pamětní kniha Obecné školy v Nezvěsticích. IV. díl.

Školní kronika. V. díl.

Školní kronika. VI. díl.

Školní kronika. VII. díl.

Státní okresní archiv Plzeň-jih, fond Archiv obce Nezvěstice 1841-1945, Smlouvy nájemní 1920-1938, č. kart. 1, č. inv. 19.

Státní okresní archiv Plzeň-jih, fond Archiv obce Nezvěstice 1841-1945, Pracovní síly – Záležitosti pracovního zařazení 1942-1945, č. kart. 1, č. inv. 24.

Státní okresní archiv Plzeň-jih, fond Archiv obce Nezvěstice 1841-1945, Žádosti o přiděl textilií a obuvi zbylých po uprchlících něm. národů 1945 – Záležitosti konfiskační, č. kart. 1, č. inv. 21 a.

DOSKOČILOVÁ, Marie (ed.). *Berní rula*. XXIII. sv. Kraj Plzeňský, I. díl. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1952.

TOMEK, Václav Vladivoj. *Registra decimarum papalium čili Registra desátků papežských z diecezí pražských*. Praha: Královská česká učená společnost, 1873.

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. BOUDA, Jiří. *P. č. 740, k. ú. Nezvěstice, území s archeologickými nálezy*. Blovice 28. 5. 2010, nepubl.

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. BOUDA, Jiří. *Zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při akci „Nezvěstice – stavba RD na parc. č. 740*. Blovice 10. 2. 2012, nepubl.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni. ČERNÁ, Alena. *Vyjádření ve smyslu § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987Sb*. Plzeň 3. 2. 2011, nepubl.

SOUKUP, Jan. *Tvrz v Nezvěsticích : návrh úprav*. Plzeň: Atelier Soukup, s.r.o., 2005, nepubl.

Literatura:

BOROVSKÝ, F. A. *Čechy*. IX. díl. Praha: J. Otto, 1897.

DAVÍDEK, Václav. *Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska. Do roku 1848*. I. část. Přehled vývoje kraje. Praha: Spolek rodáků a přátel města Spáleného Poříčí a okolí, 1935.

DAVÍDEK, Václav. *Naše Spálenopoříčsko : staré časy Spálenopoříčska. Do roku 1848*. II. část. Místopis a rodopis. Praha: Litera, 1942.

FAKTOR, František. *Popis okresu Blovického*. Praha: F. Faktor, 1887.

HOFMANN, Gustav. *Soupis železných hutí a hamrů v Čechách v období feudalismu*. Praha: Národní technické muzeum, 1964.

KAREL, Tomáš. FOUČEK, Karel. *Jižní Plzeňsko II : historicko-turistický průvodce č. 13*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2000. ISBN 80-86125-10-6.

LUTTERER, Ivan. MAJTÁN, Milan. ŠRÁMEK, Rudolf. *Zeměpisná jména Československa : slovník vybraných zeměpisných jmen s výkladem jejich původu a historického vývoje*. Praha: Mladá fronta, 1982.

PALACKÝ, František. *Popis království českého čili podrobné poznamenání všech dosavadních krajůw, panství, statkůw, měst, městeček a wesnic, někdejších hradůw a twrzí, též samot a zpustlých osad mnohých w zemi české, s udáním jejich obywatelstwa dle popisu r. 1843 wykonaného w jazyku českém i německém*. Praha: Knihkupectví J. G. Kalve, 1848.

POCHE, Emanuel. *Umělecké památky Čech*. II. díl, K-O. Praha: Academia, 1978.

PROFOUS, Antonín. *Jazykový výklad místních jmen v plzeňském hejtmanství*. Plzeň: A. Profous, 1914.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny*. III. díl, M-Ř. Praha: Československá akademie věd, 1951.

RAUŠAR, František. *Pravěký poklad na Blovicku. Plzeňsko : list pro vlastivědu západních Čech XI*, 1929.

SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království českého*. XIII. díl, Plzeňsko a Loketsko. Praha: F. Šimáček, 1905. ISBN 80-7203-185-6.

SVOBODA, Ladislav. *Encyklopedie českých tvrzí*. II. díl, K-R. Praha: Argo, 2000. ISBN 80-7203-279-8.

VAINFURTOVÁ, Alena. *Nezvěstice 1350 – 2000 : pohled do historie a současnosti obce*. Nezvěstice: Obecní úřad Nezvěstice, 2000.

Dobré nástěnné noviny. *Nový život*. 1960, roč. 11, č. 38 z 23. 12., s. 3.

Internetové zdroje:

Nezvěstice – obecná charakteristika [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-10-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp>>.

O původu jména Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-11-06]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/2252011102215.pdf>.

Návrhy erbů pro obec Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-11-06]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=197&kat=22>.

Znak obce Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-11-06]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/11182009135057.pdf>

Návrh 1 – neckyáda [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-11-11]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/832011120427.pdf>.

Koncert na demarkační čáře [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2012-18-11]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/532012202931.pdf>.

Kulturní komise při OÚ Nezvěstice – oslavy osvobození 2011 [online]. Nezvěstice oficiální stránky obce [cit. 2012-18-11]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/582011195317.pdf>.

Podklady pro vytvoření znaku obce Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=30&kat=22>.

Kultura - nezvěstické kroniky obecní i rodinné [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=334&kat=22>.

Osvobození Nezvěstic – oslavy v roce 2005 [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp?site=foto&mode=det&id=15>>.

Oslavy osvobození plakát [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/532010101635.pdf>.

Most osvobození [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp?site=foto&mode=det&id=29>>.

125 let tratě Rokycany-Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=388&kat=22>.

Rekonstrukce stadionu Nezvěstice I. etapa [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp?site=foto&mode=det&id=20>>.

Pozvánka na oficiální otevření fitness centra [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=509&kat=23>.

Obchvat Nezvěstic [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/1292009112752.pdf>.

Obchvat obce – veřejná beseda [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=389&kat=18>.

Čištění koryta řeky Úslavy [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp?site=foto&mode=det&id=13>>.

Oprava mostů 2003-2004 [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://nezvestice.cz/default.asp?site=foto&mode=det&id=11>>.

Zahájení územního řízení a pozvání k veřejnému ústnímu jednání – MŠ [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/830201293535.pdf>.

Zahájení územního řízení a pozvání k veřejnému ústnímu jednání – ZŠ [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/101201290411.pdf>.

Územní rozhodnutí – MŠ [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/10152012123659.pdf>.

Územní rozhodnutí – ZŠ [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/upl_files/1152012105002.pdf>.

Informace o škole 2012/2013 [online]. Základní škola Nezvěstice [cit. 2012-11-05]. Dostupné z: <<http://zs.nezvestice.cz/informace.htm>>.

Novinky ze školy - první školní den [online]. Základní škola Nezvěstice [cit. 2012-11-17].
Dostupné z: <<http://zs.nezvestice.cz>>.

TJ Sokol [online]. TJ Sokol Nezvěstice [cit. 2012-11-05]. Dostupné z: <<http://www.tjsone.wz.cz>>.

Historie obce [online]. Oficiální stránky obce Žákava [cit. 2013-02-24]. Dostupné z:
<<http://www.zakava.cz/informace-o-obci/historie/>>.

17 Seznam příloh

Příloha č. 1: Znak obce Nezvěstice.

Nezvěstice CoA CZ.svg [online]. Wikipedie, otevřená encyklopedie.
[cit. 2012-10-13]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Nezv%C4%9Bstice_CoA_CZ.svg>.

Příloha č. 2: Vlajka obce Nezvěstice.

Flag of Nezvěstice CZ. svg [online]. Wikipedie, otevřená encyklopedie.
[cit. 2012-10-13]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Flag_of_Nezv%C4%9Bstice_CZ.svg>.

Příloha č. 3: Soupis hospodářů k r. 1655 – berní rula.

DOSKOČILOVÁ, Marie (ed.). *Berní rula*. sv. 23. Kraj Plzeňský, I. díl.
Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1952, s. 98.

Příloha č. 4: Plán tvrziště.

SVOBODA, Ladislav. *Encyklopedie českých tvrzí*. II. díl, K-R.
Praha: Argo, 2000. ISBN 80-7203-279-8, s. 514.

Příloha č. 5: Pohled na tvrz od jihu.

Vlastní fotografie autorky.

Příloha č. 6: Interiér kostela.

Kostel Všech svatých [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce.
[cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.nezvestice.cz/foto_galerie/foto.asp?id=55>.

Příloha č. 7: Současná podoba kostela.

Z historie po současnost obce Nezvěstice [online]. Základní škola Nezvěstice
[cit. 2012-11-01]. Dostupné z: <http://www.zs.nezvestice.cz/obec_nezvestice.htm#!prettyPhoto/0/>.

Příloha č. 8: Tylův mlýn na počátku 20. století.

Kronika obce Nezvěstic. I. díl, založena roku 1925, fotografie č. 32.

Příloha č. 9: Panská cihelna r. 1945.

Kronika obce Nezvěstic. II. díl, založena roku 1950, fotografie č. 8.

Příloha č. 10: Továrna pivních tlakostrojů, elektrických čerpadel a slévárna mosazi ve 30. letech 20. století.

Kronika obce Nezvěstic. I. díl, založena roku 1925, fotografie č. 27.

Příloha č. 11: Zaměstnanci nádraží r. 1915 před nádražní budovou.

Kronika obce Nezvěstic. I. díl, založena roku 1925, fotografie č. 39.

Příloha č. 12: Kaplička v Olešné r. 1890.

Kronika obce Nezvěstic, I. díl, založena roku 1925, fotografie č. 41.

Příloha č. 13: Škola při slavnostním svěcení r. 1903.

Kronika obce Nezvěstic, I. díl, založena roku 1925, fotografie č. 16.

Příloha č. 14: Základní škola v dnešní době.

Vlastní fotografie autorky.

Příloha č. 15: Pohlednice bývalého koupaliště.

Vlastní pohlednice autorky.

Příloha č. 16: Staročeské máje r. 2008, vystoupení taneční skupiny Radost.

Staročeské máje v Nezvěsticích [online]. [cit. 2012-11-10]. Radost taneční soubor z Nezvěstic. Dostupné z: <<http://radost.webz.cz/maje/ipage00004.htm>>.

Příloha č. 17: Masopust r. 1959.

Kronika obce Nezvěstic, II. díl, založena roku 1950, fotografie č. 32.

Příloha č. 18: Oslavy osvobození r. 2005.

Osvobození Nezvěstic – oslavy v roce 2005 [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce. [cit. 2012-11-10]. Dostupné z: <http://www.nezvestice.cz/foto_galerie/foto.asp?id=82>; <http://www.nezvestice.cz/foto_galerie/foto.asp?id=94>.

Příloha č. 19: Oslavy prvního máje r. 1958.

Kronika obce Nezvěstic. III. díl, založena roku 1953, fotografie č. 6.

- Příloha č. 20:** Pomník padlých v současná podobě - věnovaný obětem první světové války, po r. 1946 doplněn o oběti druhé světové války.
Vlastní fotografie autorky.
- Příloha č. 21:** Stržené břehy Olešenského potoka po povodni v r. 1975.
VAINFURTOVÁ, Alena. *Nezvěstice 1350 – 2000 : pohled do historie a současnosti obce*. Nezvěstice: Obecní úřad Nezvěstice, 2000, s. 16.
- Příloha č. 22:** Pomník Gustava Habrmana.
Kronika obce Nezvěstic, II. díl, založena roku 1950, fotografie č. 29.
- Příloha č. 23:** Vítání osvobozeneckých armád r. 1945.
Osvobození Nezvěstic – dobové fotografie [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce. [cit. 2012-12-07]. Dostupné z: <http://www.nezvestice.cz/foto_galerie/foto.asp?id=69>. ; <http://www.nezvestice.cz/foto_galerie/foto.asp?id=72>.
- Příloha č. 24:** Pamětní deska umístěná r. 1947 na bývalý dům rodiny Slánských v Nezvěsticích.
Kronika obce Nezvěstic, II. díl, založena roku 1950, fotografie č. 16.
- Příloha č. 25:** Pomník J. Á. Komenského.
Vlastní fotografie autorky.
- Příloha č. 26:** Sovětské turistky při vítání v Nezvěsticích 15. října 1960.
Školní kronika. V. díl, nestr.
- Příloha č. 27:** Zápis sovětských návštěvníků do obecní kroniky z r. 1966 a jeho přepis.
Kronika obce Nezvěstic. IV. díl, založena roku 1960, s. 394, 395.
- Příloha č. 28:** Spartakiáda v Nezvěsticích.
Kronika obce Nezvěstic. IV. díl, založena roku 1960, fotografie č. 7, 8.
- Příloha č. 29:** Ilustrace tvrze z obecní kroniky.
Kronika obce Nezvěstic. VII. díl, založena roku 1995, s. 361.

Příloha č. 30: Nálepka OÚ Nezvěstice z konce 19. století.

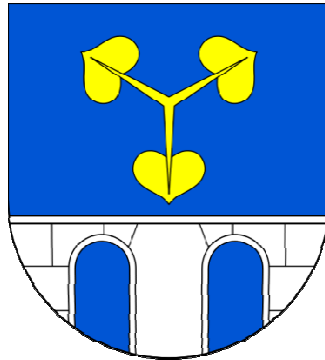
Podklady pro vytvoření znaku obce Nezvěstice [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce. [cit. 2013-01-04]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/default.asp?site=etabule_det&id=30&kat=22>.

Příloha č. 31: Pamětní deska na mostu přes řeku Úslavu.

Most osvobození [online]. Nezvěstice – oficiální stránky obce. [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://nezvestice.cz/foto_galerie/foto.asp?id=422>.

Přílohy

Příloha č. 1

Znak obce Nezvěstice.

Příloha č. 2

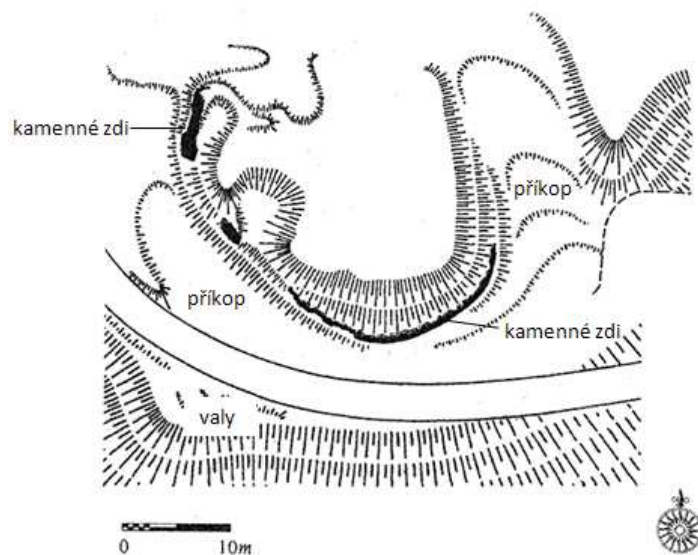

Vlajka obce Nezvěstice.

Příloha č. 3

Nynější název	Název vsi v rula	Hospodáři		Osvažň na					Dobytka				Zlode		
		seč. chal.	zah. str.	zimn jaro str.	Nově oseali 16..	Nově oseali 16..	Nově oseali 16..	Nově oseali 16..	Nově oseali 16..	Nově oseali 16..	Nově oseali 16..	Nově oseali 16..	Nově oseali 16..	Nově oseali 16..	Nově oseali 16..
		52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
900 Státek NOVÝ SCHWANNENBRÜCKL															
901 Mostek	Švanenbrüekl	—	2	6	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Malý Horšín	—	5	1	44	11	20	—	—	—	—	—	—	—	—
	Velký Horšín	1	5	—	64	7	22	—	—	—	—	—	—	—	—
	Pfaffenberg	—	3	—	28	4	11	—	—	—	—	—	—	—	—
902															
903 Státek NEBÍLOVY															
904 Nebilovy	Nebilovy	6	6	4	269	69	50	—	—	—	—	—	—	—	—
	Střihovice	6	1	—	209	45	20	—	—	—	—	—	—	—	—
905															
	Želčany	7	—	—	325	51	39	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zdemyslice	3	1	—	115	25	8	—	—	—	—	—	—	—	—
	Chválenice	11	—	—	527	60	26	—	—	—	—	—	—	—	—
906															
	Nebilovský Borek	1	1	1	97	18	10	—	—	—	—	—	—	—	—
	Losiná	7	—	1	530	53	10	—	—	—	—	—	—	—	—
907															
	Olešná	4	—	—	197	42	29	—	—	—	—	—	—	—	—
	Nezvěstice	6	5	—	328	54	50	—	—	—	—	—	—	—	—
908															
	Žákava	9	3	10	440	91	54	—	—	—	—	—	—	—	—
909															
	Milínov	10	1	—	460	88	36	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kornatice	3	—	2	155	19	12	—	—	—	—	—	—	—	—
910															
	Mešno	5	1	—	180	50	37	—	—	—	—	—	—	—	—
	Předenice	4	—	2	212	45	28	—	—	—	—	—	—	—	—
911															
	Státek NAKENDEN DÖRFLES	5	2	5	257	78	71	—	—	—	—	—	—	—	—
912															
	Nacketen Dörfles	1	—	—	80	8	7	—	—	—	—	—	—	—	—
	Glasau	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
914															
	Státek NEBRÍMOVY	1	—	—	216	9	7	—	—	—	—	—	—	—	—
915															
	Nebřimovo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
916															
	Státek OŠELÍNO	6	2	6	301	53	42	—	—	—	—	—	—	—	—
917															
	Ošelín	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Lingkovo	3	—	—	108	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—
918															
	Leüter	2	—	2	181	11	6	—	—	—	—	—	—	—	—
	Tisová	—	—	—	168	22	20	—	—	—	—	—	—	—	—
919															
	Státek PŘÍVOZEC	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
920															
	Přívozec	5	—	—	247	34	26	—	—	—	—	—	—	—	—
	Lipkau	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
921															
	Státek PRÁDLA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
922															
	Prádlá	—	5	5	68	26	21	—	—	—	—	—	—	—	—

Příloha č. 4

Plán tvrziště.

Příloha č. 5

Pohled na tvrz od jihu.

Příloha č. 6

Interiér kostela.

Příloha č. 7

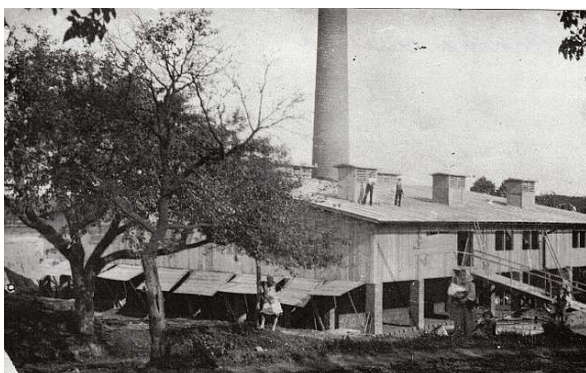
Současná podoba kostela.

Příloha č. 8

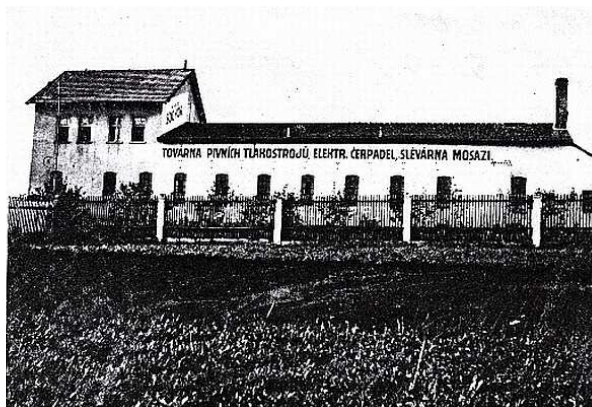
Tylův mlýn na počátku 20. století.

Příloha č. 9

Panská cihelna r. 1945.

Příloha č. 10

Továrna pивních tlakostrojů, elektrických čerpadel a slévárna mosazi ve 30. letech 20. století

Příloha č. 11

Zaměstnanci nádraží r. 1915 před nádražní budovou.

Příloha č. 12

Kaplička v Olešné r. 1890.

Příloha č. 13

Škola při slavnostním svěcení r. 1903.

Příloha č. 14

Základní škola v dnešní době.

Příloha č. 15

Pohlednice bývalého koupaliště.

Příloha č. 16

Staročeské máje r. 2008, vystoupení taneční skupiny Radost.

Příloha č. 17

Masopust r. 1959.

Příloha č. 18

Oslavy osvobození r. 2005.

Příloha č. 19

Oslavy prvního máje r. 1958.

Příloha č. 20

Pomník padlých v současné podobě - věnovaný obětem první světové války, po r. 1946 doplněn o oběti druhé světové války.

Příloha č. 21

Stržené břehy Olešenského potoka po povodních v r. 1975.

Příloha č. 22

Pomník Gustava Habrmana.

Příloha č. 23

Vítání osvobozeneckých armád r. 1945.

Příloha č. 24

Pamětní deska umístěná r. 1947 na bývalý dům rodiny Slánských v Nezvěsticích.

Пříloha č. 25

Pomník J. Á. Komenského.

Пříloha č. 26

Sovětské turistiky při vítání v Nezvěsticích 15. října 1960.

Пříloha č. 27

3 ноября 1966 года

Мы, представители Левобокской туристической группы с большим удовольствием посетили Незвѣстичи. В этот отрок мы безмерно благодарим да детей сердечный привет. Мы с большим удовольствием посетили доисторический Ехонобокского парка и радуемся успехам наших братьев. Пусть всегда будет дружба, мир, братство и работа между нашими народами.

Олимпиада С. В.
Ольга Громова
Кристина Карина

1966

Олимпиада
Кристина Карина

Překlad pamětního zápisu sovětských turistů
XX

Nezvěstice 3. listopadu 1966

My, zástupci turistů ze Lvova, jsme s potěšením navštívili Nezvěstice. Těmito řádky bychom chtěli vyjádřit srdečný ~~ř~~ dík za milé přivítání.

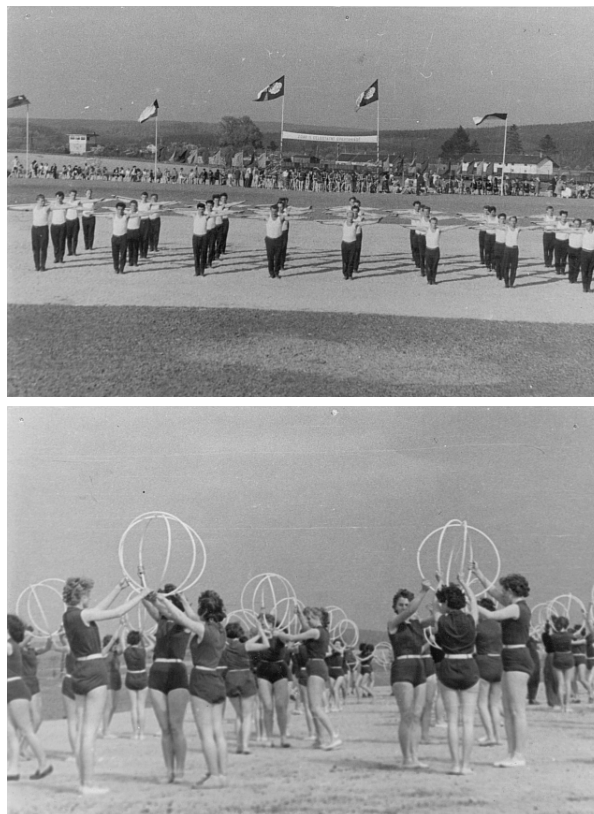
S velkou radostí jsme si prohlédli výsledky práce československého lidu a máme radost z úspěchů našich přátel.

Ať žije věčné přátelství, mír, bratrství a rovnost mezi našimi národy!

Larisa Kiričenko, Saik Jaroslava, Opanasjuk Slava

Zápis sovětských návštěvníků do obecní kroniky z r. 1966 a jeho přepis.

Příloha č. 28

Spartakiáda v Nezvěsticích.

Příloha č. 29

Ilustrace tvrze z obecní kroniky.

Příloha č. 30

Nálepka OÚ Nezvěstice z konce 19. století.

Příloha č. 31

Pamětní deska na mostu přes řeku Úslavu.